Phiſiologus Theobaldi epiſcopi de naturis duodecim animalium

Angeb. 4)

[um 1490]

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De naturis animaliū

Q**Voniam ſm plato**
nem nihil eſt ortū ſub ſole cui⁹ cā legitima nō pceſſit
Et ſm Areſtotelē in phemio metaphiſice. Soli illi
docent. q̄ p cās ⁊ pncipia docent. Ideo de cauſis ſcie
iſti⁹ libri anteq̄ȝ ad textū accedam⁹ eſt videndū Notādū igitur ꝙ
ſcie iſtius libri q̄tuor ſūt cauſe. ſcȝ materialis. formalis. efficiēs. ⁊ fina
lis. Cā materialis ſiue ſubiectū eſt natura duodecim aīaliū. ſcȝ leo
nis. aqle. ſerpentis. et ſic de alijs. vt patebit in pceſſu huius libri. Cā
formalis eſt hic duplex ſicut alibi. ſcȝ forma tractat⁹. ⁊ forma tractan
di. Forma tractat⁹ ꝯſiſtit in diuiſiōe ⁊ diſtinctōe hui⁹ libri. Forma
tractandi eſt modus agēdi in hoc libro. q̄ eſt metric⁹. Cā efficiēs dr
fuiſſe magr̄ Theobald⁹ doctor et eps. q̄ iſtū librꝫ ſimplicib⁹ ꝟbis cō
poſuit. nolens p ꝟba obſcura exaltari. Cauſa finalis eſt vtilitas li/
bri. Vn̄ vtilitas libri eſt. vt plecto hoc libro diſcam⁹ virtutes ama/
re. vitia fugere. ⁊ bonis morib⁹ inherere. Virtutes inq̄ȝ cardinales ⁊
pncipales. q̄ ſūt prudentia. iuſticia. tpantia. ⁊ fortitudo. vitia inq̄ȝ fu
giam⁹. q̄ ſunt ſupbia. auaricia. gula. luxuria. et alia q̄ p aīalia deno/
tant. Vel vtilitas hui⁹ libri eſt. vt plecto iſto libro ſciam⁹ ꝙ xp̄s per
naturā leonis. et diabol⁹ p naturā vulpis deſignat. et ita de ſingulis
ſuo mō Itē nota ꝙ pn̄s ſcia duplici parti phie ſupponit. et hoc ſm
diuerſam ei⁹ cōſideratōem. Vn̄ inq̄ȝtum ꝯſiderat ſeu tractat de na/
turis aīaliū. ſic ſupponit phie naturali. qr p h̄s tractat ī phia natura
li de naturis aīaliū. Sȝ inq̄ntū ꝯſiderat ſeu tractat de vitijs fugien/
dis. ⁊ ꝟtutib⁹ imitādis. ſic ſupponit phie morali Itē nota ꝙ intē/
tio autoris vno mō ē docere duodecim aīaliū naturas. vt eis cogni/
tis ⁊ pceptis ad diuinā paginā ſecuri⁹ accedam⁹ Alio° itētio autoris
ē duodecī aīaliū naturas deſcribere. ⁊ figuras ex ꝯſideratōe illaꝝ na
turarū elicere Tercio itētio autoris ē xp̄ianos in h̄ libro a vitijs retra
here et puocare ad virtutes. et pncipalit ad iſta ſq̄tuor. ſcȝ iuſticiā
tpantiā. fortitudinem. ⁊ prudētiā. q̄ dicunt ꝟtutes cardinales. Itē
nota ꝙ titul⁹ hui⁹ libri eſt iſte. Incipit phiſiolog⁹ Theobaldi epi de
naturis duodecim aīaliū. Et dr phiſiolog⁹ a phiſis grece. qđ eſt na/
tura latine. ⁊ olon totū. ⁊ logos ſermo. q̄ſi ſermo tot⁹ de natura

De Leone

ꝓpritates .i. myſticos ſēſus
Tres leo naturas. ⁊ tres habet inde figuras
duodecimo
Quas ego chriſte tibi bis ſeno carmine ſcripſi
tractant
Altera diuini memorant animalia libri

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

aíalib⁹ .i. allegorica

De quibus apposui· que rursus mystica noui

Temptans diuersis si possuz scribere metris

duodenariū

Et numerum solidum ↄplent animalia solum.

Iste liber cui⁹ subiectuz visum ē diuiditur prima sui diuisione in duodecim partes pncipales. ſm ꝙ hic sunt duodecim capitula. Partes patebūt ꝑ ordinē in processu libri. Et hec diuisio huius libri est generalis. Prima em̄ ꝑs diuidit᷑ in duas. Primo em̄ ꝓhemisat. Scdo exequit᷑. ibi (Nā leo stans fortis) Prima adhuc in duas. Naz pmo ostendit ꝙ velit describere duodecim aīaliū naturas. Scdo respōdet tacite q̄stioni. ostēdendo ad q̄d iste nature aīaliū valeāt. ibi (Altera diuini). Primū adhuc in duas. Nā pmo facit qđ dictū est. Secūdo ostendit se velle tenere diuersum gen⁹ metroꝝ. ibi (Temptās diuersis) Dicit ḡ pmo sic. O xp̄e leo habz tres naturas. et etiaz tres ꝓprietates. q̄s naturas ego theobald⁹ seru⁹ tu⁹ scripsi tibi. hoc est ad laudē tuā bisseno carmine. i. duodeno metro Nota ꝙ autor iste sequit᷑ partim boetiū de ↄsolatōe phie. ponendo diuersa genera metrorum Tunc ibi (Altera diuini) Hic rn̄det tacite q̄stioni. Posset em̄ aliq̄s dicere. ad q̄d valet ꝙ autor iste tractat de naturis duodecim aīaliuz. Ad hoc rn̄det ⁊ đt. ꝙ diuini libri. i. theologici memorant alia aīalia. scz duodecim apl'os. Vn̄ sicut duodecim st̄ apl'i. sic duodecim sunt aīalia. de q̄bus in p̄nti libro ꝑagit᷑ Et sicut xp̄s est tredecimus inter apl'os. q̄ est eoꝝ rex et dn̄s. sic leo est rex ferāꝝ. ⁊ est tredecimū aīal inter ista duodecim aīalia. de q̄b⁹ ego theobald⁹ apposui rursus illa q̄ sciui mystica ⁊ allegorica. Tūc ibi (Tēptās diuersis) Autor ostendit ꝙ in hoc libello velit seruare diuersa genera metroꝝ dicens. Ego theobald⁹ tēpto hūc libꝝ ↄscribere diuersis generib⁹ metroꝝ ⁊ duodecim aīalia ↄplent siue ꝑficiūt numeꝝ solidū. i. nūeꝝ duodenariuz Vł' aliter potest legi ille text⁹ (Et numeꝝ solidū) sic ꝙ ista aīalia cōplent numerū solidū. i. numeꝝ duodenariū. et solum. i. vnitatez. sic ꝙ hic determinat᷑ de naturis tredecim animalium

robustus .i. suꝑ verticem

Nam leo stans fortis super alta cacumina montis

īferiora

Qualicūq3 via vallis descendit ad ima

odoratum

Si venatorem per naris sentit odorem

oīa delet calcauit

Cauda cuncta linit. que pes vestigia figit

de ill' vestigijs

Quatenus inde suum non possit cernere lustruz

De naturis animaliū

.i.nō hꝫ ocl'os circuit
Natus non vigilat. dum ſol ſe tercio girat
faciēs ſonū ſc de ſomno .ſ.natū
Sed dans rugitum pater eius ſuſcitat ipſum
icipit viuere ſc exteriores icipit cape
Tunc quaſi viuiſcit et ſenſus quinqꝫ capeſcit
req̇eſcit .i.ſuos oculos
Et quotiens dormit nunqꝫ ſua lumina claudit

Finito prohemio autor exeq̇tur intentū. incipiēs libꝝ ſuū a leone Et diuidit̉ in duas partes. Nā pmo ponit hiſtoriā. Scđo ponit allegoriā. Scđa ibi (Sic tibi q̇ celſi) Et dr̄ pmo ſic ꝙ leo hꝫ tres naturas Prima eſt. ꝙ habitat in mōte altiori. quē pt inuenire. ⁊ ꝗ̄tūcunqꝫ via ſit longa ipe deſcendit ⁊ nitit̉ deſcendere ad vallē. et ſi forte venatorē ſentiat. mox cū cauda ſua veſtigia ſuoꝝ pedū delet. ne p ea venator ꝓpereat ſuū luſtrū Secūda natura leonis eſt ꝙ generat pueruꝫ mortuū ſeu dormientē vſqꝫ in terciū diē natiuitatis ſue. et tūc pat̉ pueri geniti pre dolore videns puerū ſemiuiuū. rugitū maximū emittit circa ipm. et ſic puerū ſuſcitat tanqꝫ a ſomno. et ipſe puer ſeu catul⁹ leonis incipit cape q̇nqꝫ ſenſus exteriores. ſcꝫ viſum. auditū. guſtū. tactum. et olfactuꝫ Tercia natura leonis eſt. ꝙ nunqꝫ dormit clauſis oculis. ſed ſemper dormit oculis apertis qn̄ dormit Nota ꝙ autor merito pmo determinat de natura leonis. qꝛ ſm̄ bt̄m in libro de animalib⁹. leo eſt rex omniū aīalium et ferarum.

alti habitas altitudine
Sic tibi qui celſi reſides ſub culmine celi
placuit .ſ.vltīa etate viſitare
Cum libuit tandem terrenam viſere partem
.ſ.oēs homines pctō caſum
Ut genus humanum releuares crimine lapſum
oīno cognitū diaboloꝝ
Non penitus notum fuit vlli demoniorum
iteriora ſc vginis camera
Uiſcera marie tibi chriſte fuiſſe cubile
ſc pr̄ tres dies
Et qui te genuit triduuꝫ poſt ſurgere fecit
vīdicator necem
Cum mortis vindex morteꝫ crucis ipſe ſubires
ſc pctōres
Tu nos cuſtodes. qui nullo tempore dormis
ſc eē rapiat diabol⁹
Peruigil vt paſtor. ne demat de grege raptor

Hic autoꝛ ponit ꝯſequenter allegoꝛias de natura leonis. dicēs ſic Sicut leo habitat in alto mōte. ſic xp̄us ſpũalis leo habitat in ſummo celo. Unde dicitur. Ego in altiſſimis habito. Et ſicut leo cum deſcendit de monte delet veſtigia pedum. ne venatoꝛ reperiat ea. Sic xp̄us quādo de celo deſcendit in vteꝝ virginis marie gloꝛioſe. vt redimeret genus humanuꝫ ꝑ incarnationem. occultauit ſe chꝛiſtus ita ꝙ nullus dyaboloꝛum nouit chꝛiſtum eſſe filium dei. aut natũ ex maria virgine Secũda natura leonis ſic ꝯparatur chꝛiſto. quia ſicut leo poſt terciũ diem ſuſcitat puerum moꝛtuũ. ſic poſtq̄ꝫ iudei crucifixerunt chꝛiſtũ. iacuit moꝛtuus in ſepulcro vſqꝫ in tercium diem. et tercia die reſucitauit eum pater in diuinis ꝑ talem vocem. Exurge gloria mea. exurge pſalteriũ et cythara Tercia natura leonis ſic ꝯparatur chꝛiſto. Nam ſicut leo quādo doꝛmit nunq̄ꝫ claudit oculos ſuos ſic chꝛiſtus nunq̄ꝫ claudit oculos miſericoꝛdie ſue. ſed ſemꝑ vigilat et cuſtodit nos vt ꝑuigil et bonus paſtoꝛ. vt raptoꝛ. i. dyabolꝰ nō rapiat aliquem de ſuo grege. Unͤ pſalmiſta. Ecce nō doꝛmitabit neqꝫ doꝛmiet qui cuſtodit iſrahel. Et in euangelio Ego ſum paſtoꝛ bonus qui paſco oues meas coꝛpoꝛe. et pꝛo ouibꝫ meis pono aīam meaꝫ Item ſicut leo nunq̄ꝫ doꝛmit clauſis oculis. ſic chꝛiſtus q̄uis coꝛpoꝛe in cruce doꝛmiuit. tamen vigilabat ſedens ad dextrā dei patris omnipotentis. et hoc mentaliter. Unde ipſe dixit. Ego doꝛmiui. et coꝛ meũ vigilauit. Itē notandũ ꝙ leo leonis. dicit ab iſto verbo leo. les. lere. qđ idē eſt ꝙ delere. in ſimplici tñ non eſt in vſu. Nā ſicut leo delet alia animalia ſic chꝛiſtꝰ delet oīes aduerſarios ſuos. ſcꝫ peccatoꝛes. Unͤ in euangelio. Ite maledicti in ignē eternũ. q̇ vobis paratꝰ eſt ab oꝛigine mũdi. Itē pſalmiſta. Sicut fluit cera a facie ignis. ſic perient peccatoꝛes à facie dñi. Itē alibi. Uicit leo de tribu iuda. Itē ſicut leo delet alia aīalia. ſic chꝛiſtꝰ delet peccata ab adā nobis innata. vñ Johānes baptiſta. Ecce agnus dei qui tollit peccata mũdi

De aquila

portāt .i. totũ qđ volat
Eſſe ferunt aquilam ſuper omme volatile pꝛimo
ee aq̄la .i. efficiť ſenex
Que ſic ſe renouat quando ſenecta grauat
īueſtigat fluere
Fons (vbi ſit) querit. qui nunq̄ꝫ ſurgere deſiit
vadit ee fōtē. i. ī altũ
It ſuper hunc celo. fitqꝫ pꝛopinqua deo

Tunc ſibi ſol ambas accendit feruidus alas
diminuit ee alas
Et minuit grandes. alleuiatqꝫ graues

.i.obſcuritas oculoꝝ vicino
Tunc quoqꝫ caligo conſumitur igne propinquo
et caliginẽ antiqua
Quam confert oculis vita vetuſta ſuis
cito cadit fluuijs
Mox ruit in liquidis fontis ſe mergit in vndis

Atqꝫ cadit nido. ſic noua fit ſubito

Eſt autem roſtrum. quo capitur eſca retrorſum
ꝑt capere
Vix valet ex aliquo ſumere cibo pauco
pcutiẽs lapidẽ rodẽs cibũ
Sed feriens petram vel mordeus vt capit eſcam
roſtrũ deponit curuũ ſumit nutrimẽtũ
Os terit obliquum. ſic capit inde cibum.

In hac ſecũda diſtinctione autor procedit metro primo exametro et ſecundo pentametro. in qua autor ait de aquila ponendo naturas ei᷒. Et diuiditur preſens pars in duas partes. Nam primo ponit ſenſum hiſtoricũ ſeu hiſtoriaꝫ de naturis aquile. Secundo ponit ſenſum allegoricũ ſiue allegoriam. ſecunda ibi (Eſt homo peccatis) Dicit ergo primo ſic. Aquila eſt talis nature ꝙ quãdo grauat̃ ſenectute. ſeu quando. tunc ex inſtinctu nature noſcit ſe poſſe renouari. ꝛ querit fontem qui nunꝗ̃ ceſſat manare. que aquila reperto fonte. incipit recte volare verſus nubes iuxta ſperam ignis. et tũc facit ꝯcuſſionem alarum ſuaꝝ. et penne eius ex alarum concuſſione per radios ſolares comburũtur. et oculi eius amittũt priorem caliginem. et illis alis cõbuſtis cadit iterato ad fontem a quo volauit. et ſic antique penne deſcendũt ab ea et creſcũt ſibi noue. Tunc ibi (Eſt autem roſtrũ) Autor ſubdit ſecũdam naturam aquile dicens. ꝙ aquila habet quandoqꝫ roſtrum nimis incuruatum et obliquum adeo ꝙ non poteſt comedere. ꝛ tunc ipa vadit ad petram et roſtrum ſuum pre ſenio curuatuꝫ percutit contra eandem et mordet petram velut cibuꝫ. et ſic curuitas antiqui roſtri deciditur et minuit̃. et ſic ipſa iuueneſcit et poteſt comedere Notandũ circa primum verſum vbi dicitur (Eſſe ferunt ꝛc) ꝙ aliqui dicunt aquilam eſſe primam inter aues: quia primo creata eſt. Alij dicun eam eſſe primam non hoc modo. ſed quia nobilior eſt et altius volat alijs auibus.

Et homo pecca tis. que ſunt ab origine matris

Qualis adeſt a quila. que renouatur ita

Theobaldus

trāſuolat calores
Nubes tranſcendit ſolis incēdia ſentit
vanitatibꝫ reſpuēdo
Mundum cum pompis deſpiciendo ſuis
.i.mūd⁹ a pctis .i.baptiſat⁹ baptiſmate ſcō
Fit nouus in chriſto ter merſus gurgite ſacro
.i. de celo .i.mitis
De ſurſum viuus fons fluit ille pius
.ſ.pctm̄ .i.ꝑ ꝯfeſſionē
Os terit obliquum per verba precantia chriſtum

Et chriſtus petra ſit firmat apoſtolus iſta

Nam nouus eſt panis ſuper omnia mella ſuauis

Panis id eſt chriſtus ſit ſine fine cibus

Hic autor ꝯſequenter ponit allegoriā ſiue allegoricū ſenſum. dicens ꝙ ꝑ aq̄lā intelligit̄ q̄libꝫ peccator.et ſicut ſenect⁹ eſt difformis et deſpecta.ſic peccator deſpect⁹ et difformis eſt in oculis dei. Et recte ſicut ſenect⁹ grauat aq̄lā.ſic pctā grauāt hoīs ꝯſciam. Vñ dt Auguſtin⁹. Inter oēs aīe tribulatōs nō ē maior tribulatio q̄ꝫ ꝯſcia. Sic igitur peccator eſt ſilis aq̄le inueterate.ſed cum agit penitētiā renouatur vt aquila. Vñ dicit pſalmiſta. Benedicat aīa dn̄m. ⁊c̄.et ſeq̄tur Et renouabit̄ vt aq̄la iuuent⁹ tua. Sic hō penitēs ꝑ alas deſiderij trāſcendit nubes.i.illa q̄ ſurſum ſcꝫ celeſtia ſapit et cogitat deſpiciendo mūdū cū oībꝫ ſuis pompis. Iuxta ꝯſiliuꝫ apl'i dicentis.q̄ ſurſum ſunt ſapite.et non que ſupra terrā.tun ſentit ſolis incendia. id eſt gratiam et miſericordiam chriſti qui eſt verus ſol iuſticie.et ille exurit q̄cquid in eo mali deſiderij fuerit et oculos caliginoſos illuminat. Et ſicut aquila inueterata ab alto cadens in fontem continue manantē ſe mergit.et ita ſe renouat: ſic homo cadit de alto.i.de ſuꝑbia. ⁊ mergit ſe in fonte lacrimaꝝ ꝑ penitētiā. Vñ dicit yſidorus.lacrime penitentis ꝓ baptiſmo reputant̄ apud deū.et ſic hō merſus in viuo lacrimarū gurgite.que ſcꝫ lacrime viuificāt aīaꝫ mortuā in peccatis merſis.inq̄ntū tripl'r.hoc eſt ꝑ tria.q̄ ad penitētiam req̄runt̄.ſcꝫ ꝑ cordis ꝯtritōem.oris ꝯfeſſionē.⁊ opꝑis ſatiſfactiōem.fit renouatus in chriſto Item nota.ꝙ ſicut aq̄la ꝑcutiendo roſtrū antiquū ꝯtra petraꝫ illud deponit.Sic etiā peccator ꝑcutiendo ad petram q̄ eſt xp̄s ꝑ humiles orōnes ⁊ deprecatōes ꝯfitendo peccata.deponit os obliquū. id ē peccatū.ſic ꝙ poſt hoc valet capere cibū.id eſt gratiam dei. Vñ ꝙ per petram ſignificat̄ xp̄s oſtēdit apl's. Petra autēꝫ erat chriſtus. Sic ergo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vetus hō per peccatū. iam nouus effectus ꝑ penitentiā comedit panē
exiſtentē ſuauem ꝛ dulcem ſuꝑ oīa mella. hoc eſt copus xp̄i. ꝛ xp̄s eſt
cibus ſine morte. hoc ē dicere ꝙ qn̄cunqꝫ hō digne vtitur hoc pane. id
eſt corpore dn̄ico non morietur morte ꝑpetua. Vn̄ in euāgelio. Ego
ſum panis viuus q̄ de celo deſcendi. ſi q̄s manducauerit ex hoc pane
viuet in eternū Item nota ꝙ adhuc ſunt alique ꝓprietates ipſi⁹ aq̄
le. de quib⁹ autor nō facit mentionē. quas ph̄s ponit in libro de aīali
bus. Quaꝝ pᷓma eſt. ꝙ aquila ceteris volatilib⁹ altius volat. videns
in aquis piſces. ꝛ lepores in ſiluis. Vn̄ ſicut aquila ceteris volatilib⁹
altius volat. ita ſapiētia ē altior oī ph̄ia Et ſic xp̄s etiā qui ꝑ aquilā
ſignificaᷓ in celo habitat. Vn̄ ego in altiſſimis habito. ꝛ thron⁹ me⁹
in colūmna nubis. Et ſicut aquila piſces videt in aquis. ꝛ lepores in
ſiluis. ſic xp̄s inſpicit ꝛ cognoſcit ſecreta cordiū. vn̄ Salomō. Nō vi
det in facie. xp̄s aūt intueᷓ cor. Iō etiā iohānes euāgeliſta in ſpecie aq̄
le deſcribiᷓ. qꝛ ipſe p̄ ceteris ſecreta dei vidit. qꝛ dilectior fuit pre alijs
deo. Secūda natura aquile ē. ꝙ ipſa ꝓducit tm̄ tres pueros. q̄s fa
cit īſpicere radios ſolares. ꝛ q̇cunqꝫ ſtabiliter nō inſpicit iter illos. illū
ꝓijcit ex nido tanqꝫ nō valentē. Si etiā xp̄s qui ꝑ aquilā ſignificaᷓ hꝫ
tres pueros. ſcꝫ xp̄ianos iudeos ꝛ gentiles. ꝛ q̇cunqꝫ iſtoꝝ nō intuetur
ſolis radium ſtabiliter ꝛ diligēter. id ē quicūqꝫ nō habuerit fidem in
deum. ſeu nō firmiter crediderit duodecī fidei articulos. illum eijciet
xp̄ᷓ hoc ex regno celoꝝ ip̄m eternaliᷓ ꝯdemnādo Tercia natura ip
ſius ē. ꝙ cum pulli ſui creuerint ipſa volat ſuꝑ eos dando eis exemplū
volandi. ꝛ ſic nititur eos trahere ad volandū. Sic etiā quilibet hō q̄
preeſt alijs bonū exemplū debet dare ſubditis. vt eos trahat ad cōſi
mile faciendū Item aquila dr̄ ab aquilos grece qđ eſt acuties lati
ne. qꝛ acuit roſtrum ſuū deponēdo curuitatē eius. vn̄⁹. Non auis eſt
aquila volitans ſublimius vlla

De ſerpente

ꝑ qꝛ h aīal iuuenis
Iam ſenex ſerpens nouus eſſe gaudet
abſtinēs a cibis
Atqꝫ ieiunans macrum corpus ꝑhorret
cutis veterata ſp͛ a carne
Pellis effeta tremit euacuata
tm̄modo
Oſſa cum neruis ſola manent
ſtrictū petre
Querit anguſtum lapidiſqꝫ foramen
ſp͛ ſerpens
Vix mouens ſe veniensqꝫ tandem
ꝑ illō foramē antiquā
Inde pertranſit. ſpoliatqꝫ carnem pelle vetuſta

Theobaldus

fontes ſitiens vndaꝝ
Quoſlibet riuos repetens aquaꝝ
remoueat venenū
Ut ſitim pellat. euomit ante virus
in vndis ſerpentē
In aquis ergo minus hunc timebis abſqꝫ veneno
aliquē ſine hītu videt
Si virum quemq̄ꝫ ſine veſte ſpectat
remoti⁹ fugit
Longius. ſerpens vt ab igne recedit
cernēs ſpᵉ virū portat habitū ſpᵉ virū
Sed videns illum. qui fert amictū. ſurgit in illum
ſpᵉ ſerpentē ſuparet valde
Quez (vir vt vincat) pſequiturqꝫ multum
vniens .i. de corpe ſcutū
Colligens corpus. facit inde ſcutum
capitis cuſtodiā interficiaꝛ
Verticis vero tenet vſqꝫ curam. ne moriatur

In hac tercia diſtinctiōe oſtendit naturas ſerpentis. Et diuidiꝛ in duas ptes. nā pmo ponit ſenſum hyſtoriciū. ſcdo ponit ſenſum allegoricū ſeu allegoriā. ſcda ibi (Fonte q ſacro) Dicit ergo pmo ſic. ꝙ ſerpens habet q̄ttuor naturas. pma eſt ꝙ qn̄ ſerpens ſeneſcit p̄ nimio ſenio oculi eius caligāt. Et qn̄ vult iuueneſcere ieiunat q̄draginta diebus. ꝛ ſic intantū maceraꝛ ꝙ pellis eius efficiꝛ rugoſa. ꝛ laxatur p maceratiōnē. Poſt hoc querit foramē artum. ꝛ ptranſit illud. ꝛ ſic dimittit pellem manere in foramine. ſic ꝙ iuueneſcit Secūda natura ſerpentis ē. ꝙ cum patiꝛ magnā ſitim ad repellendū eam vadit ad aquā. anteq̄ꝫ tamē intrat aquā euomit omne venenū qđ habet in corpore Tercia natura ſerpētis eſt. ꝙ dum videt hominē nudum illū fugit omnino. ſed dum videt hominē veſtibus indutum illum aggrediꝛ. et quantū poteſt ipm nititur interficere Quarta natura ſerpentis eſt ꝙ quādo pcutitur vel timet interfici. tunc plus cuſtodit caput ſuū q̄ꝫ totū corpus. Vn̄ p maiori defenſione cōponit de toto corpore ſuo ſcutum Et in medio ponit caput. exponēdo ſic totum corpus vt tm̄ ſaluificet caput ſuū. quia q̄ꝫdiu caput ſuū manet illeſum poteſt viuere. qa in capite ipſius eſt tota vita ſua

babtiſmo ſancto innouat⁹
Donte qui ſacro ſemel es innouatus
iterū delinqs
Denuo ſi peccas. tunc ſilicernus extas
ſequutor ſerpētis ſeneſcis
Ergo ſis ſemp imitator anguis. dum veteraſcis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De naturis animaliū

modic⁹ macerent᷑ membra
Sit cibus parcus. vt minuant᷑ artus
ꝓ q̄n̄ cōedis egenos cibabis
Unde cum mandis pauperes iuuabis
doleas de peccat⁊ deo lege illū ſpalmū
Peniteas domino. defle. quoqȝ dic miſerere
deſignat antrū
Signat hinc collem lapidiſqȝ foramen
ſignificat etiā lapis ꝓ q̄ ſpᶜ xp̄m
Signat et xp̄m petra. namqȝ ꝑ ipſum
efficit᷑ oīs hō accipit ſpᶜ eternā termīo
Fit nouus quiſqȝ. capit atqȝ vitam ſine carentē
ſpᶜ xp̄i ſanctā accedēdo eccleſiā
Cuius ad excelſum veniendo templū
vt intelligas .i. p̄dicationē
Ut bibas ſacrum beatūqȝ verbum
remoueas ꝑmo tenes in mente .i. irā odiū vel rancorē
Euomas primū. quod habes in corde venenum
rācores plus ſerpēte nocētes
Cordi ſunt ire magis angue nociue
ſicut genitrices inuidiā generātes
Et velut matres odium creantes
menti lites .i. odia
Cordi ſunt rixe nō bone amice inuidieqȝ
in mente erroribꝰ elatis
Corde conceptis furijs ſuperbis
cōpares ſupiores ſpernis
Et coequales ſuperoſqȝ contemnis
repleta pectora
Plena ſunt iſtis alijſqȝ multis corda venenis
in corde dolus auaricia
Corde manet fraus ⁊ cupiditas vbiqȝ
ſpᶜ peccat⁊ purus
His quidē purus quaſi veſte nudus
dyabolos figura repellet
Demones anguis typicus fugabit
obſcuras pellit opacitates ortus
Noctis vt cecas reprimit tenebras orbita ſolis

6

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſuſtinebis certamina
Sed tamē magnas patiere pugnas
qn̄ in hora mortꝭ
Atqꝫ dum viues in agone viges
ſequere
Unde ſerpētem imitare prudens verticis autor
deſideras ſine termino
Uis nouam vitam ſine fine dignam
oī tꝑe .i. purā ꝯſcientiā
Semꝑ illeſum caput eſt habendū
ſignifico
Hocqꝫ caput dico. quod habes in principe xp̄o

Hic autor ponit allegoriā ſeu ſenſum allegoricū de ſerpēte aut de natura ſerpentū dicens ſic. ꝙ per ſerpentē deſignat᷑ peccator. q̄ dum deſiderat innouari debet ad modū ſerpētis ieiunare q̄draginta dieb⁊ corpus ſuū ſic caſtigādo. debet etiā qn̄ reficit corpus ſuū eſſe memor pauperū. deīn debet querere petram.i. xp̄m vel eius ſacerdotē loco xp̄i poſitū. cui ꝯfiteatur oīa peccata ſua. ſic ergo tranſit per artū foramen lapidis. quādo penitentiā in cordis cōtritione agit. atqꝫ erubeſcentiā in peccatoꝝ ſuoꝝ ꝯfeſſione ſuſtinet. ⁊ ſtrictam viā in oꝑis ſatiſfactione tenet Et iſte ſerpēs relinquit pellem antiquā ⁊ prauā vitā fitqꝫ nouus in xp̄o. ⁊ per hanc vitā requirit vitam eternā. Un̄ dn̄s i euāgelio. Arta ē via que ducit ad vitā. ⁊ pauci ꝑambulant eā. Item Paulꝰ. Arta eſt vita q̄ ducit nos ſurſum. plana ꝟo ⁊ ſpacioſa q̄ ducit nos ad infernū. Itē ſicut ſerpens euomit virus ſeu venenū. qn̄ vult bibere aquā. ſic hō qui vult ire ad audiendū miſſam vel ꝟbum dei. ꝑ qđ ſitis. i. virtutū ignorātia depellitur. debet ꝑ̇us euomere cordis venenū. qđ multū eſt impedimentū ſicut eſt ira. q̄ generat odium veluti mater filiū. vn̄ Catho. Ira odium generat. et iō ira eſt mater odiȷ̄. qꝛ ſicut mater educit filiū. ſic ⁊ ira fouet ⁊ innouat odiū. Eſt em̄ odiū ira inueterata. Sed ira ē ebullitio ſanguinis circa cor. ſm̄ ph̄m. Sed ſm̄ Iſidorū ira eſt impetꝰ animi recte diſcretiōis impediēs iudiciū. Uel aliter ſm̄ alios. Ira eſt vehemēs paſſio cū appetitu vindicte. ſic etiā rixas ſuꝑbiam ⁊ alia hmōi peccata vocat hic autor venena. ſicut em̄ corpus veneno intoxicat᷑. ſic anima peccatis inuoluta eterna morte damnat᷑ Nota ꝙ in ꝓpoſito nō debꝫ intelligi dcm̄ autoris de omni ira. ſed tm̄modo de ira per viciū. Un̄ nota ꝙ duplex eſt ira. ſcꝫ ira ꝑ vicium ⁊ ira ꝑ zelum Un̄ ira ꝑ vicium eſt. qn̄ quis iraſcit᷑ intendēs dare vindictā rōne vel iudicio rōnis nō prediſcernēte. Sed ira per zelum eſt qn̄ quis iraſcit᷑ vel iratā faciem p̄tendit iudicio rōnis p̄cedente Et de tali ira dꝛ in pſalterio. Iraſcimini ⁊ nolite peccare Item ſicut ſerpens fugit nudum hominē. ⁊ veſtitū nititur ledere. ita primus hō in ꝑadiſo. videlicet cū nudus erat omni malo. dyabolꝰ cū timuit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De naturis animalium

Et poſtq̄ p malā ſuggeſtionem deceptus fuit acceſſit eū ⁊ momor⸗
dit ipm p peccatū. Sic diabol⁹ antiqu⁹ ſerpens hominem nuduꝫ
a peccatis ⁊ emūdatū a vitijs fugit. ⁊ veſtitutū peccatis ledit inq̄ntū
pt morte eterna. Nam ꝓpterea recte dt autor ſicut radij ſolares fugāt
vmbroſitatem noctis. Simili modo hō mūdus a peccatis fugat a ſe
demonꝫ attamen oportet ipm adhuc habere pugnas et diuerſas tri⸗
bulationes per totam vitā. tanq̄ homo certans in agone. Unde iob
Milicia eſt vita hominis ſup terrā. Et alibi Qui legitime certaue
rit coronabitur Item ſerpens totū corpus ſuum exponit leſioni vt
caput optineat illeſum ad finem ne moriat. Simili mō debꝫ et vtiq̄
tenet vnuſquiſq̄ chriſtianus totam vitā temporalem exponere p ca⸗
pite. id eſt pro chriſto. Uñ chriſtus eſt omniū xp̄ianoꝝ caput. et chri
ſtiani ecōtra ſunt mēbra ipſius. Si ergo aliq̄s vellet impugnare fidē
chriſtianā homo chriſtianus deberet exponere totū corp⁹ pro ea. ⁊ po⸗
tius mori q̄ chriſtū denegare. Multi em̄ ſanctoꝝ mortui ſunt pro fi
de xp̄iana. ſed eternā receperūt retributioneꝫ Nota q̄ adhuc ſunt
alie nature ſerpentis. q̄s phus in libro de aīalibꝫ recitat. Quarū vna
eſt q̄ ſerpens hꝫ linguā diuiſam ad modū duoꝝ digitorū. Qd ſic ex⸗
ponit allegorice. Aliqui ſunt hoīes duas linguas habentes. q̄ ſcilꝫ in
pſentia aliquaꝝ loquūtur bona. et in abſentia eorundem de ipſis lo⸗
quūtur mala detractorie. et iſti bilingues veluti ſerpentes vitandi et
fugiendi ſunt. nec in aliquo credendi. Itē alia natura ſerpentis eſt
ſcꝫ q̄ quādo aliquis dormit in campo aperto ore. tūc ſerpens illius
os intrat. Cui⁹ rō eſt. quia ſerpens frigide eſt nature. et anhelit⁹ ho
minis eſt calidus. ergo q̄ntum pt nititur appropinquare anhelitui ho
minis. et tunc os apertuꝫ inueniens ipm intrat. Sic homines aliqui
quādo audiunt aliquem predicanteꝫ aut docentem. in verbis ipſius
eum capiunt reprehendendo verba ſua

De formica

dat
Exemplū nobis prebet formica laboris
dū ꝯſuetū gerit
Quando ſuo ſolitum portat in ore cibum
geſtis denotat
Inq̄ ſuis factis res monſtrat ſpirituales
diligit ideo
Quas quia iudeus non amat. inde reus

Ut valeat brume fieri ſecura future
ꝭe eſt ꝭe formica
Dum calor in terra non requieſcit ea

Noſqȝ laboremus frates dum tempus habemus
tuti
Securi fieri tempore iudicii
.ſ.formica .i.colligit .i.īuenit.i.grana ordeacea
Hec frumenta legit ſi comperit ordea ſpernit

Tuqȝ nouam legem collige non veterem
.i.madidis
Sed ne de pluuijs aſperſum germinet vdis
ſcꝫ granū putrefiat ꝯmedere ſcꝫ granū
Aut id ne pereat. eſſe quod nequeat
colligit diuidit
Granum quodqȝ legit prudens formica bipertit

Hoc eſt . ꝙ binas lex habet vna vias
ſcꝫ lex tribuit
Que terrena ſo nat ſimul ⁊ celeſtia donat
ſcꝫ lex celeſtis ſcꝫ lex terrena nutrit
Nunc mentem paſcit.et modo corpus alit

Nos vt lex repleat. famis formido recedat

Tempore iudicij ſimile eſt hyemi

In hac q̃rta diſtinctōe autor determinat de naturis formice. Et diuidit iſta ꝑs in tres.ſm ꝙ tres ponit naturas formice. Secūda ibi. (Nec frumēta legit) Tercia ibi (Sꝫ ne de pluuijs) Prima ꝑs diuidit adhuc in duas.nā ꝑmo ponit hiſtoriā.et ſc̄do allegoriaꝫ. ſc̄da ibi (Noſqȝ laborem⁹) Et dr̄ ꝑmo. ꝙ formica dat nobis exēplum laborādi in eo ꝙ portat cibū ſuū in ore ei⁹ in eſtate aſſidue laborando vt in hyeme ſit ſecura. In ſuis aūt geſtis mōſtrat res ſpūales. q̃s res q̄ ſeq̇tur ſaluabit.et q2 iude⁹ ipas nō ſeq̇tur nec amat reus eſt eterne dānatōis. Tūc ibi (Nos laboremus) Autor ponit allegoriā de iſta ꝑma natura formice. dicens qūo formica ꝑ ſuas naturas dat nobis exemplum viuendi prudenter.et qūo ſuis factis res oſtendit ſpūales Unde debem⁹ formicā ſequi. ſicut em̄ ipſa tp̄e eſtiuali laborare nō ceſſat.ſed grana colligit vt in hyeme ſit ſecura.aut etiā ne fame pereat dū ſcꝫ p̄t laborare Sic ꝯſimili mō homo debꝫ laborare in tp̄e gratie hoc eſt in preſenti vita bn̄faciendo. vt in hyeme.ſcꝫ poſt mortē qn̄ inſtat temp⁹ iudicij finalis nō pereat fame.hoc eſt nō damnet. Un̄ ſapiens. Uſqueq̄ piger dormis.ſurge de ſomno.⁊ vade ad formicā. et diſce ſapiētiā que parat in eſtate eſcā. ⁊ ꝯgregat in meſſe cibuꝫ. quem

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

comedat in hyeme. Si ergo tu homo nō debes ceſſare ab opere bono
dum viuis. ſi em̄ neglexeris. adeſt tibi hyems. in qua non poteſt ope
rari. et fiet tibi, ſicut virginibꝫ fatuis. que oleū ſecum ſumere neglexe
runt. a prudentibꝫ vero rogantes oleū. que eis negauerūt. Siliter eti
am ſicut diuiti (qui in hac vita induebatur purpura et epulabatur
ſplēdideꝰ. ſed neglexit benefacere. nūc aūt inferno ſepultꝰ). gutta aque
negatur ſibi. Item dicit ſalomon. Qui ociatr in eſtate. mendicabit in
hyeme. hoc eſt in nouiſſimo die iudicij. et non dabitur ei Nota au-
tor intendit hic nos ducere ad opera virtuoſa dum viuimus. Unde
per eſtatē intelligitur vita. et per hyemē intelligitur mors. Dicit em̄
gregorius in quadaꝫ omelia ſuper illo euangelio. Simile eſt regnum
celorum decem virginibus. Nos ergo fratres chariſſimi ſolicite iſta co
gitemus. ne nobis in vacuum tempora fiant. et queramus bene viue-
re quando compellimur de corpore exire. Mementote quid veritas
dicat. orate ne fuga veſtra fiat in hyeme et ſabbato per legis manda
ta. quoniam in ſabbato ambulare non licet. hyems etiam ad ambu-
landum eſt impedimentum. quia greſſus ambulantiuꝫ aſperitas fri
goris conſtringit. ait ergo. Orate ne fiat fuga veſtra in hyeme ꝛc. ac
ſi aperte dicat. videte ne tunc queratis peccata veſtra fugere. quādo
non licet ambulare. id ergo tempus quo fugere non licet. modo cogi-
tari debet dum licet. Illa igitr hora noſtri exitus eſt metuenda Iſta re
demptoris noſtri ammonitio ante oculos noſtros mentales ſemꝑ po-
nenda eſt. qua ait. Vigilate itaqꝫ quia neſcitis diem neqꝫ horaꝫ qua
dominus veſter venturus ſit. Tunc ibi (Nec frumenta legit) Nec
eſt ſecunda pars. in qua autor ponit ſecūdam naturam formice. Et
diuiditur iſta pars in duas. Nā primo ponit hiſtoriam. ſecūdo alle
goriam ſubiungit. ſecūda ibi (Cuqꝫ nouā legeꝫ) et legantur partes
ſimul. Et dicit autor ſic. Secūda natura formice talis eſt. dum for-
mica ad meſſem tendit colligēdo grana in foramen ſuum. ſpernit gra
na ordeacea. que aſpera ſunt nec nature ſue conuenientia. Grana ve-
ro triticea colligit que ſuauia ſunt. ſic homo diligere debet ſacra ver-
ba. que anime ſue proſunt Sicut em̄ granum in terra ſeminatur. ita
verbum ſacrum et euangelicum in cordibus fideliū ſeminetur. ⁊ debꝫ
hō fugere grana ordeacea. hoc eſt mala opera. que anime ſue obſunt.
Uñ merito per grana intelligitr ſacra ſcriptura. per cauernā vero me
moria. et mens hōis eſt in q̄ granū. i. ſacra ſcriptura obſeruatr. Itē ſic
hō reprobare dꝫ malū eligendo bonū. vt antiquā legē quā iudei ſerua
uerūt et ſeruāt ſpernat. legē aūt nouā ſeruet. eā dē vita et oꝑe ſequēdo
Nota ꝙ ꝙ lex antiqua erat figura noue legis. et lex noua eſt figuratū
Veniente figurato. ceſſat figura figurati. Item ſi figura alicuius rei
eſt bona et ſeruatur. tunc multo magis debet ſeruari figuratum. Uñ
paulus ſcd̄a ad corintheos tercio capl̄o dt ſic. Littera occidit. ſpūs
aūt viuificat. vbi ꝑ litterā intelligitr antiq̄ lex ſiue antiquū teſtamētū
et ꝑ ſpūm noua lex intelligitr ſiue nouū teſtamentum. Tūc ibi (Sed

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ne de pluuijs) Hec eſt tercia pars in q̄ ponit̃ t̃cia natura formice. Et diuidit̃ in duas ptes. Nā pmo ponit hiſtoriā. ⁊ ſcdo ponit allegoriā. Scda ps ibi (Hoc eſt qd binas) ⁊ legant̃ ptes ſil'. ⁊ ē ſnia talis. q̄ t̃cia natura formice ē. p⁹ q̄ ſpreuerit grana aſpa ⁊ colligerit grana ſuauia ī ſuū antrū. tūc vnūqdq̄ granoꝝ diuidit in duas ptes ad finē ne grana collecta ex madefactōe pullulēt vel putrefiāt. Sic ↄſil'i mō vna lex .ſ. noua diuidit̃ in duas vias. Una eſt diligere xp̄m. et illa paſcit aīam Alia via noue legis. q̄ ſonat terrena ē diligere ꝓximū. Si ḡ noua lex hoc mō nō diuideret̃. tūc xp̄m diligerem⁹ et nō ꝓximū. vel ecōtra Nota q̄ ille text⁹ (Que t̃rena ſonat) adhuc alit̃ pt exponi. ſcȝ vna lex ↄtinet duas ptes vel vias Tūc em̄ docȝ q̄ ad t̃rena ptinēt. tum q̄ ad celeſtia. vt poſſis dinoſcere q̄ ſit hui⁹ mūdi gloria. et q̄ celeſtis. et hac ↄſideratōe vni⁹ et etiam alteri⁹ ſic ābules in hac vita. vt nō amittas eternā Itē nota q̄ adhuc eſt alia natura formice. quā autor h̄ non ponit. ſcȝ q̄ recta via ſolet incedere ad meſſē. Sic q̄libȝ xp̄ian⁹ etiā dȝ incedere ad ꝟtutes. ne int̃dū declinet ad vnā ptē. ſcilȝ ad defectū. nec ad aliā ſcȝ ad abūdātiā. ſȝ dircē ꝓcedat. Itē nota q̄ a foros grece qd eſt ferre latine. et mica ce. dr formica. q̄ſi ferens micas annone. Uel dr a fora as. are. ⁊ mica ce. q: micas farris vorat et terebrat ne germinet Inde hoc formicetū ti. id ē loc⁹ formicaꝝ. ⁊ formici⁹ a. um. et formicarius a. um. i. ad formicas ptinens.

De vulpe

fraudib⁹ vocat̃ fraudulēta
Lena dolis multis vocitatur ſubdola vulpes
.ſ. vulpē rapit gallinas
Hanc fugat agricola. nam capit altilia
dū deficiūt practicā
Sin habet illa famem quia deſunt inuenit artem
arte capere
Qua ſibi cantantes prendere poſſit aues
aratā pſternit
In terram ſciſſam ſe tendit liramq̄ȝ ſupinam
ee vulpes anhelitū
Et quaſi ſit mortua flamina nulla trahit

Cornix aut alter coruus putat eſſe cadauer

Inſidet vt ↄmedat morſibus excoriat
vulpes cito capit
Illa leuis ſurgit ſubitoq̄ȝ volatile ſumit
dat ↄmedēdo mortē
Dentibus. et triſtem reddit edendo necem

De naturis animaliũ

In hac quinta diſtinctione determinat de quinto aĩali quod dicit̃ vulpes. Et diuidit̃ iſta ps in duas. nam pmo ponit naturas vulpis ſcdo ponit allegoriã eiuſdẽ. ſcda ibi (Hñ tenet duplã) Prima adhuc in duas. nam pmo ponit intentũ. ſcdo exequitur. ibi (Sin hꝫ illa famẽ) Dicit ḡ primo ſic. ꝙ vulpes eſt aĩal fraudulentũ quã agricola odit. qꝛ capit altilia. ꝛ ſi patit̃ eſuriẽ (eo ꝙ ſibi deſunt altilia) ꝑ naturã inuenit artẽ ꝛ dolũ. qua arte valeat ꝯphendere aues. ſ. vadit ad locum vbi aues ſolẽt ꝯgregari ꝓpter cadauera. ꝛ extendit ſe iacẽdo ſupᷓ dorſum veluti mortua. nõ trahendo anhelitũ. Cornix aũt vel coruus vidẽs ipſaꝫ ſic iacere. eſtimat ipſaꝫ eẽ mortuã. ꝛ accedẽs ad eã nitit̃ vulpem cõedere. vulpes ꝓo ꝑcipiens approximationẽ corui cito ſurgit et capit ipm Nota ꝙ adhuc ſunt alie nature vulpes Prima ẽ. ꝙ vulpes gallis ꝛ gallinis ẽ maxime inimica Solet em̃ (qñ eis adeſt) audiens eos cãtantes rapere ꝑ collũ Itẽ alia eſt natura eius. ꝙ raro currit in via. ſed ſecus viã Itẽ alia eſt natura eiꝰ. ꝙ qñ non pt canẽ effugere ſeu euadere. tũc cadit ante eũ. ꝛ incipit cũ eo ludere ac ſi eſſet canis. ꝛ ſi canis ludere nõ velit ſed eã capere ſeu mordere. tunc vulpes tegit collũ ſuũ cũ cauda ſua. Cũ igit̃ canis putat eã capere ꝑ guttur capit eã per caudã eius. nihil retinẽs niſi crines caude. ꝛ ſic vulpes effugit ꝛ euadit. Alia natura vulpis ẽ. qñ cadit in precipitiũ aliqđ. ex quo nõ eſtimat ſe poſſe euadere. mordẽdo amputat ꝓpriũ pedẽ. ꝛ ſic tribꝫ pedibꝫ tm̃ recedit ꝛ euadit. Iſta aũt vltia natura ſeu aſtutia vulpis ad bonã ſignificationẽ interꝑtatur. ꝛ accipit̃ ſic. videlicet vt i euangelio dr̃. Si manꝰ tua vel pes tuus ſcãdalizat te. pꝛice a te. melius eſt em̃ vna manu vl' vno pede intrare in regnũ celoꝝ. ꝙ̃ duobꝫ pedibꝫ vel manibꝫ ire in gehennã. In aliis aũt dolis iſtiꝰ aĩalis ſignificat̃ nobis varia ꝛ diuerſa deceptio hoĩm perfidoꝝ. ꝛ etiã dyaboli.

habet duplicẽ ſcire miſticũ ſenſum
Hec tenet duplam (quã prodeſt noſſe) figuram
dyabolo eqlis ſilis qñqꝫ hoibus
Eſt zabulo ſimilis. par aliquãdo viris
ſpᵉ eternal'r certe ſpᵉ dyabolꝰ
Mortuus eſt vere. qui mortem fecit habere
ſpᵉ hoĩes fingit agat
Nos. et diſſimilat ꝙ mala non faciat
ſpᵉ hoĩs vorat corpus ꝑpetrat ſpᵉ hõ vanã
Cuius edit carnem. qui rem facit omnis inanẽ
crimen ꝑ et
Hoc eſt peccatũ quodlibet atqꝫ malum
ſpᵉ hoĩem deuorat qñ ad inferna portat
Quem tunc deglutit. cum ſecum ad tartara ducit

Theobaldus

dyabolꝰ laqueis vulpi
Demon ab inſidijs vulpecule ſimilis
cū dolo hoīes
Et cum fraude viri ſunt vulpis nomine digni
Quales hoc omnes tempoꝛe ſunt homines
loquētes ſpͤ ꝟba fraudes mēte
Fantes oꝛe bona. ſed mala coꝛde gerunt
ille rex ſpͤ ſilꝛis vulpi inueſtigare ſpͤ tribꝫ regibꝫ
Herodeſqꝫ fuit. qui xp̄m querere iuſſit
fingens occidere
Credere ſe ſimulans. perdere diſſimulans

Hic autoꝛ ponit allegoꝛiā ipſiꝰ vulpis. ⁊ diuidit̄ iſta ꝑs in duas ꝑtes. P̄mͣ ꝙ autoꝛ ꝯparat naturā vulpis dyabolo p̄mo mō. ſcđo āt mō ꝯparat ipſam fraudulētis viris. ibi (Et cū fraude viri) Legātur tn̄ ꝑtes ſil'. ⁊ eſt ſentētia talis. ꝙ vulpes hꝫ duplicē figurā. hoc ē duplicē allegoꝛiā. quā ꝓficuū eſt cognouiſſe. Eſt tn̄ vulpes aliqn̄ ſilꝛis dyabolo. ⁊ aliqn̄ viris fraudulētis. Tūc ibi (Moꝛtuꝰ eſt vere) ꝯꝑat autoꝛ p̄io vulpē dyabolo dicēs. ꝙ dyabolꝰ (q̇ induxit nobis moꝛtē dum p̄imi parētes ex eius ſuggeſtione trāſgreſſi ſunt mandatū dn̄i. in hoc ꝙ comederūt de ligno vetito) moꝛtuꝰ eſt. ſ. dum dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s in ligno crucis moꝛiebat̄. ⁊ ſic moꝛtuꝰ eſt ille q̇ fecit nos moꝛtē hr̄e. hoc eſt q̇ poſuit nos in viā damnatiōis eterne ꝑ cām ade. ⁊ iſte dyabolꝰ adhuc diſſimilat ꝙ nos nō temptat. vn̄ recte ſicut vulpes fingens ſe moꝛtuā p̄eponit auibꝫ carnē ſuā decipiēdo eas. ſic dyabolꝰ ꝓponens hoībus longā vitam. delectatiōes mundi ⁊ peccatoꝝ. ⁊ foꝛtitudinē coꝛpoꝛis. quas hō putans ſe debere implere. fradulēter dyabolꝰ rapit ipm ad infernū Tūc ponit ſcđam ꝯꝑatiōnē vulpis ad hoīes fraudulētes. ibi (Et cū fraude viri) dicēs ꝙ hoīes fraudulēti ſunt digni ꝯparari vulpi. q̄les hoīes cōiter nunc ſunt. Dicūt em̄ oꝛe bona. ſed in abſentia hoīs nō dicūt niſi mala ⁊ ſcādaloſa. Subdit ꝙ herodes fuit vnus de iſtis q̇ ſilꝛant ſe credere. ⁊ diſſilꝛauit ſe xp̄m velle occidere. cuiꝰ tn̄ oppoſitū diu in coꝛde habuit. nam tribꝫ magis veniētibꝫ in hyeruſalē dixit ad eos. Ite diligēter inquirētes de puero. ⁊ cū reuerſi fueritꝫ renūciate mihi. vt et ego veniēs adoꝛē eum. Itē autoꝛ nr̄ rep̄hendit viciū detractionis. Vn̄ detractio ſm̄ beatū Auguſtinū eſt quicq̇d mali retro dr̄ de ꝓximo ſine intentiōe emēdationis. vel euitandi viciū. hoc vt q̇buſdam videt̄ aliqn̄ ex ocioſitatꝫ vicio naſcit̄. aliqn̄ vero ex veneno inuidie. qn̄qꝫ etiā ex tumoꝛe ſuꝑbie. Vn̄ nota. ꝙ detractio valde euitāda ē qꝛ eſt filia ſuꝑbie. ſicut em̄ ex eleuatōe vniꝰ ꝑtis ſtatere ponit̄ dep̄eſſio alteriꝰ. ⁊ ſicut ex impetu vēti fit diſcooꝑtio domꝰ. ſic etiā ſuꝑbus detrahit alteri ne equet̄ ſibi. Vn̄ Iacobi iiij. Humiliami in ꝯſpectu dei et exaltabit vos. Nolite alterutrū detrahere frēs. Itē detractio ē ſoroꝛ inuidie. ſicut em̄ hō multū videns vel a longe videns detrahit q̄ꝫtitati

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

rei minorẽ iudicãdo. vel baculũ in aqua fractũ opĩdãdo. ſic inuid⁹
q̇ videt bonũ alteri⁹ detrahit ſibi. Vñ xp̄us de iudeis ait. Pro eo vt
me diligerẽt detrahebãt mihi. Itẽ detractio ē ancilla ire. ſicut vn⁹ ca-
nis irat⁹ mordet aliũ. Vñ numeri xij. q̄re nō timuiſtis detrahere ſer-
uo meo moyſi. dixit dñs ad aaron ⁊ mariã iratos ꝯtra moyſen. Itẽ de-
tracti⁹ eſt domeſtica auaricie. ſicut mercator detrahit alteri⁹ marcib⁹
cupiditate vendẽdi. Itẽ detractio ē aduocata accidie. ſicut piger ad
diſcendũ detrahit doctori vel doctrine. ⁊ piger ad eundũ detrahit vie

Itẽ ꝑ vocabulis notandũ. ꝙ a doleo es ere dr̄ dolus li. qḋ eſt equo-
cum. vñ⁹. Eſt dolus equocũ. dolus eſt prudẽtia vel fraus. Vel dol⁹
dr̄ a deludo is ere. Iñ doloſus a um. i. vicioſus vel fraudulẽtus Do-
lus aũt ꝯponit. ⁊ dr̄ ſubdol⁹. i. latent doloſus. et dr̄ q̄ſi ſubtus hñs do-
lum Itẽ vulpes pis ē quoddã aĩal fraudulentũ volubile pedib⁹. raro
rectis itinerib⁹ ꝓcedẽs. ⁊ dr̄ a v̄bo voluo is ere. ⁊ pes pedis. Iñ vulpe-
cula le diminutiũ. Itẽ creos grece ē caro latine. Iñ coriũ rij. i. materia
vñ fiunt calcij ⁊ ocree. vñ⁹ Corrigias dabo lõgas ex alieno Iñ decorio
as are. ⁊ excorio as are. i. coriũ alicui auferre. vñ⁹. Excoriare cotẽ to-
tus mũdus nequit vnã. Itẽ cadauer dr̄ ꝑ ethimologiã ſyllabalẽ q̄ſi
caro data vermib⁹. Itẽ zabulus. i. dyabol⁹. ⁊ interpretat̃ ꝯrius. q̄r bo-
nis ꝯriatur. Iñ zabulin⁹ a um. i. dyabolic⁹ Itẽ ab iſto aduerbio ſil' ve-
nit ſimulo as are. i. falſe fingere. ⁊ ꝓprie fingere ſe ſcire qḋ neſcit. vel eſſe
qḋ nō ē. Iñ ꝑ ꝯpōem diſſiḿlare. i. fingere ſe neſcire qḋ ſcit. vel nō eē qḋ ē

De ceruo

h aĩal ꝓprietas . i. duos miſticos ẏſus
c Eruus habere duas naturas atq; figuras
a naturali pho deſiat de ceruo
Dicitur a phiſio qui docet inde logo
ꝑ q̄r magnos cũ naſo extrahit ſerpẽtes
Namq; ſuis grandes cum narib⁹ attrahit angues
ex antris ex cauernis rupis
De caueis terre. de latebris ve petre
ſp̄ ſerpẽtes forti ſtati caleſcẽte
Quos vorat. ac tetro mox ferueſcẽte veneno
feſtinat claras currere
Eſtuat ad liquidas currere fontis aquas
ſp̄ aq̄s valde ſp̄ aquis venena ſupat
Quas cum forte bibit. his plenus toxica vincit
ſeipm nouũ deponit
Se iuueneq; facit. cornua quãdo iacit
ſp̄ hoĩes antiq̄ dyaboli dolo decepti
Nos quoq; cum priſci ſerpentis fraude reuicti
pctm̄ originale recipim⁹ cõburimur feruore luxurie. ire. inuidie ⁊c.
Virus contrahimus. vrimur ⁊ facibus

Theobaldus

ſpᵉ fraus dyaboli luxū parit inuidiā rancorē
Hec tibi luxuriam profert odiumqȝ vel iram
nimis magnā mētis cupiditatē
Aut etiā nimiam cordis auariciam
viuentē ſpᵉ nos xp̄iani
Ad fontem viuum debemus currere xp̄m
ſpᵉ xp̄s a pctis lauat ꝑpetrata pctā remittit
Qui cum nos mundat. ſumpta venena fugat
ſpᵉ nos xp̄iani pctis deletis mundi effecti ſancti
Qui ſumus his demptis iuuenes factiqȝ beati
ſpᵉ pctā qn̄ ſpᵉ hoīes
Que quaſi cornua ſunt. cum miſeros faciunt
pōdera illa aīalia i capite gerunt
Cornua ſunt onera. que cerui vertice portant
.i. nō ſcādalo ſpᵉ cornua ſpᵉ ceruis
Sed non dedecori deinde videntur eis

In hac ſexta diſtinctiōe ponit autor naturas cerui. Et diuidiť in duas ꝑtes. ſm ꝙ due ſunt nature cerui. ſecūda ꝑs ibi (Et fluuios tranant) Pria ꝑs adhuc in duas. nam p̄mo ponit hyſtoriā. et ſcđo allegoriā. ſecūda ibi (Nos q̊ȝ cum priſci) Et dicit p̄mo ſic. ꝙ p̄ma natura cerui talis ē. ꝙ ceruus q̄rit antrū alicuiꝰ ſerpētis. ſerpēs aūt latet ⁊ abſcōdit ſe in cauernis terre vel in foraminibꝫ petre. ⁊ hꝓpter hyemis frigus. q꞉ frigidiſſime nature ē. et ꝓpter ceruū. quē fugit tanq̄ȝ validū inimicū. ceruus g̊ antro inuēto vadit ad aquā. ⁊ tantū ſumit de aqua q̄ȝtum p̄t. ⁊ tūc rediens emittit aquā bibitā in antrū ſerpētis. ſerpens aūt intendēs exiere antrū. ſed ceruus attrahens ip̄m ꝑ nares deuorat eum. cuiꝰ veneno ꝑcepto emittit eum. ꝑus tn̄ ſitire incipit vltra modū. ⁊ g̊ tunc deſiderat aquas. ad q̄s veniēs iterū replet ſe. ⁊ poſt euomit aquā ſil' cum veneno Etiā tūc deponit cornua eiꝰ grādia. ⁊ grauia. Et iſto mō renouať ceruus ⁊ iuueneſcit Tūc ibi (Nos q̊ȝ cū priſci) autor ponit allegoriā p̄me nature cerui. dicens autē ſic. ꝙ ſicut ceruus ſitit veneno ſerpētis percepto currēdo ad fontes. ⁊ ſe renouat. ſm ꝙ dcm̄ eſt. ſic hō deceptꝰ fraude ſerpētis antiq̄.i. dyaboli. tunc hō ꝯtra illud venenū hoc ē peccatū. ſcȝ luxuriā. vel iram q̄ generat odiū. aut auariciā. vel aliud peccatū mortale. more cerui debȝ currere ad xp̄m fontē viuū. q̄ ſua grā indeficiēte eſt viuꝰ fons. ⁊ agere verā penitētiam. ⁊ euomere in ꝯfeſſione peccata ꝯtracta. q̄ cornibꝫ ſūt ſimilia. qn̄ miſeros peccatores mole. i. pōdere peccatoꝝ p̄mit. Tūc autor ꝯn̄r ibi (Cornua ſunt onera) ſubdit. ꝙ ſicut cornua ſunt onera ceruoꝝ. ſic peccata ſunt onera miſeroꝝ. ſed eſt in hoc diſſiītudo. q꞉ cerui non portant cornua in dedecus aut ſcandalū. ſic peccator ſua peccata.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Item per cornua cerui intelligere poſſum⁹ bonum opus. quia ſicut ceruus ſe defendit. ita hõ ſe debet defendere a dyabolo per bona opera Preterea ꝑ cornua intelligi p̃t cuiuſlibet homĩs ſuperbia. q꞉ ſicut cornua nullum inferũt ei honorẽ. ſed onus multũ nociuũ. ſic ſuꝑbia nihil boni vel honoris infert homĩ. ſed mortem eternam

riuos trãſnatant ſil̄ ꝑtranſeũt
Et fluuios tranant pariter. terrãꝗ peragrant
remoti⁹ tendũt nutrimentũ inueſtigãt
Longius et pergunt paſcua quãdo querunt
gerunt eleuatũ trãſnatãtes in ordĩe os
Portant ſuſpenſum gradientes ordine mentũ
ſpᵉ ceruus ſpᵉ cerui poſterioribꝫ innixus
Alter in alterius clunibus impoſitus
ſeruant ordinẽ in ꝯgregatiõe
Hunc retinent vſum ſi ſint in agmine centum
ceruus ãncedit fatigat⁹ retrorſum tẽdit
Sed qui precedit feſſus ad ima redit
talimõ vices tenẽtes oẽs ſeinuicẽ portãtes
Sic ſe vertentes cuncti mutuoꝗ ferentes
nullo tꝑe ꝑtranſeũt
Nunqꝫ deficiunt. ſicꝗ viam peragunt
per talem vſum alteri⁹ portare onera
Per tales mores alienos ferre labores
cum dilectiõe ammonẽt adiuuare inſtruunt
Cum pietate monent. ſicꝗ iuuare docent
p̃ceptum dñi noſtri
Sic lex eſt xp̄i noſtri complenda magiſtri
ſpᵉ bona opera agunt premiũ inuenient
Talia qui faciunt. paſcua reperient

Nec eſt ſecũda pars. in qua ponit ſecundã naturã cerui. Et diuiditur in dua s ꝑtes. nam p̃mo facit hoc. ⁊ ſcdo ponit allegoriã. ſecunda ꝑs ibi (Per tales mores) Et dicit p̃mo ſic. ſecũda natura cerui eſt. ꝙ dum cerui querũt paſcua. tunc ꝯtingit eos aliqñ per aliquẽ fluuium natare. ⁊ in natatione talẽ obſeruãt modum ⁊ ordinẽ. ꝙ omnes ordiate ꝓcedunt. ſcꝫ vnus poſt alium. etiã ſi centũ fuerint in ordine. vnuſquiſꝗ ceruoꝝ ponit os ſuꝑ culum cerui p̃cedentis. ⁊ dum ceruus anterior feſſus eſt. tunc retrocedit. ⁊ ponit os ſuũ ſuꝑ culum cerui vltimi et iſto mõ omnes cerui ſe vertũt. ⁊ mutuo ſe portãt. ⁊ iter eoꝝ ꝑficiunt ſic ꝓcedẽdo. nec aliqui eoꝝ deficiũt. Tunc ibi (Per tales mores) autor ponit allegoriã dicte ſecũde nature dicẽs ſic. recte ſicut ceruus ſubleuat debiliorẽ cornu ſuo. ſic hoĩes fortiores ſubleuare debẽt debi-

liores. ⁊ diuites debent pauperibꝫ in eoꝝ neccārijs ſubuenire. ⁊ ſic ad
impleñda eſt lex xp̄i. cui⁹ legē ⁊ precepta ꝙ adimpleuerit ad celeſtem
patriā ꝑueniat. vbi vite ſunt paſcua Vn̄ dicit apl's. Alter alteri⁹ one
ra portate. ⁊ ſic adimplebit⁊ legem xp̄i. Vn̄ onus alteri⁹ portare nihil
aliud eſt ꝙ̄ miſericordiā habere circa ꝓximū ſuū. ſcʒ infirmos viſi-
tando. nudos veſtiendo. eſuriētes ſatiando. moleſtos ꝯſolando op-
preſſis ꝯpatiendo. caritatē amando. ⁊ ſic de alijs. Itē alibi. Quecūqȝ
vultis vt vobis faciant homines. hec eis facite. Item ceruus dr̄ a
ceros grece. quod eſt cornu latine

De aranea

ꝗuis .i. paruus
Ermis aranea licet exiguus
multas telas texit cōtinuus
Plurima fila nectit aſſiduus
ſp̄ꝭ ꝑmis iſtis artibꝫ
Qui viuere ſolet his ſtudijs
nectere artificioſe
Texere que ſolet artificitus
ipſa laquei
Sunt ea rhetia muſca tibi
volans rapiaris i illa tela
Ut volitans capiaris ibi
ſuauis cibus ſpꝭ aranee
Dulcis ⁊ vtilis eſca ſibi
ſpꝭ aranee fragile
Huic placet illud opus tenue
ſpꝭ aranee ꝓdeſt debile
Sed ſibi nil valet nam fragile
ꝗlibet vent⁹ mouet
Quelibet aura trahit in patulum
frangitur perit
Rumpitur ⁊ cadit in nihilum
imitatur araneas
Hos ſequitur homo vermiculos
defraudādo
Decipiendo ſuos inimicos
ſpꝭ inimicos pauperes
Quos comedit faciens miſeros
valde
Et placet ſibi inde nimium
damnū inferre
Quando nocere poteſt alium

De naturis animaliũ

ſpᵉ hõ malum vnũquodqꝫ
Jlle tamen vicium quodqꝫ facit
qñ decedit perit
Cum moritur quaſi tela cadit
ſpᵉ telã in pñti vita texit
Quam modo dictus aranea facit

In hac ſeptima diſtinctiõe autor determinat de natura aranee Et diuidit̃ in duas ptes. nam pmo ponit hyſtoriã. ⁊ ſcdo ponit allegoriã ſcda ps ibi (Nos ſeqtur) Et dt pmo ſic. ꝙ aranea eſt talis nature: ꝙ ſolet texere ſeu ꝯficere telã artificial'r ⁊ multũ ſtudioſe ad capiẽdũ muſcas. ⁊ in fine tele abſcõdit ſe donec muſca vel aliꝰ vermiculꝰ volitet in telã. tunc ipſa feſtinãs capiendo euiſcerat eã. ⁊ corpus relinqt pendere vacuũ in tela. Tũc ſubdit autor in lrã. ꝙ tela aranee ẽ multum fragilis. ⁊ facilit̃ flatu venti corrũpitur. (Nos ſeqtur) Hic ponit allegoriã. et dt. ꝙ ſicut aranea muſcis inſidias ponit. ⁊ decipiẽdo capit ⁊ euiſcerat. ſic etiã ſunt aliqui hoĩes in mũdo veluti latrones ſeu viſpiliones. q̃ hoibus etiã inſidias ponunt. q̃tenus deceptiue eos occidãt. ⁊ ea q̃ habẽt rapiẽdo corpus mortuũ relinquũt Tũc autor ſubdit in lrã ꝙ tales multũ gaudẽt de h̃ ꝙ nocere pñt. ſed tñ vita eoꝝ eſt fragilis q̃ſi tela aranee ⁊ moriẽtes in nihilũ cadunt. ſ. in infernũ Poteſt etiã ſecũdo aliter exponi. p araneã eñ intelligit̃ auarus. nã ſicut aranea euiſcerat muſcas. ſic auarus in acquirẽdo pecuniã paupes euiſcerat. ⁊ qñqꝫ ipſos in mortẽ tradit Jtẽ tercio exponit̃ ſic. aranea. i. dyabolꝰ nobis tanqꝫ muſcis inſidiat̃. ſp ponẽdo in via hamos rhetia ⁊ laqueos ſuos. vt poſſit nos capere p peccatũ. et dũ aliquẽ capit p ꝯſenſum peccati mortalis. tũc eum euiſcerat. ⁊ puat ipm oĩ grã. niſi p ꝯfeſſionẽ ⁊ penitẽtiã recupet eam. ⁊ tela dyaboli ẽ fragilis. quia ꝓpria volũtate p penitentiã pt hõ euadere eã. ſ. vt declinet a malo ⁊ faciat bonũ Jtẽ adhuc ẽ alia natura aranee. q̃ in lrã nõ ꝯtinet̃. ſ. ꝙ aranea timet ſolẽ. ⁊ iõ plus in nocte ſolet texere qꝫ in die. ⁊ ſi in die texerit. h̃ facit nõ in illa pte vbi ſol pt eam circũluminare. ſꝫ in vmbra Ot ſic exponit̃ dyabolꝰ eñ timet ſolẽ. i. ſanctã eccãm. vel hoĩem iuſtũ ⁊ ſcm. qꝛ ſoli ꝯpatur iuſtus. ⁊ nõ eſt auſus hoĩ quicqꝫ facere niſi ꝯſentiat ei. et iõ in nocte dyabolꝰ nitit̃ texere. i. qñ hõ iuſtus minꝰ eſt in cuſtodia. Jtẽ nota ꝙ aranea hꝫ pondus veneni in dorſo. ⁊ ꝓpterea timet ſolẽ qꝛ qꝫ cito feruor ſolis eã tãgeret illud venenũ liquefactũ in ea in multas ptes eam diuideret. Sil'r facit hõ hñs maliciã in corde

De ceto

.i. ſup oẽs beſtias terre in mari ille piſcis
Et ſuper omne pecus (qui viuit in equore) cetus
magnũ qñ ſupnatat
Monſtrum grande ſatis. dum ſupextat aquis

.i. videns ſpᵉ nata cetū rupē eſtimat
Proſpiciens illum montem putat eſſe marinum
vel in mari
Aut ꝙ in occeano inſula ſit medio
ſpᵉ cetus eſuriē patiť multotiēs grandē
Hic ſi quādo famem (quā fert ſepiſſime grandem)
refocillare deſiderat aſtutus fauces
Alleuiare cupit. callidus os aperit
ſicut roſaꝝ emittit
Unde velut florum ſic flatus reddit odorum
paruos piſces alliciat
Ad ſe piſciculos vt trahat exiguos
ſpᵉ piſcē ſpᵉ cōedit qꝛ capere ſpᵉ piſcem
Exiguum tm̄. quoniā deprehendere magnū
nō poteſt ex faucibꝫ eijcit
Perfectumqꝫ nequit. ſed nec ab ore premit
exiguos piſces ſpᵉ in ore deuorat
Paruos piſciculos claudit. deglutit ⁊ omnes
nō taliter olim abſorbuit ſpᵉ cetꝰ illū ꝓphetā
Non ſic vt quondā ſorbuit ille ionam
fuerit recedit appropinq̄t
Si ſit tempeſtas. cum vadit. ⁊ venit eſtas
mare ꝓfundū euertit
Et pelagus fundum turbidat omne ſuum
ſtatim ſupmas erigit ille piſcis in aquas
Continuo ſummas ſe tollit cetus in vndas
anteriorē ꝑtē mōtis videre non paruū
Eſt promontoriū cernere non modicum
ſpᵉ piſci alligare ꝯmotā ꝑ ꝑiculo marꝭ .i. nauem
Huic religare citam pre tempeſtate carinam
naucleri cito veniūt extra nauē exiliant
Naute feſtinant. vtqꝫ foris ſaliant
ſtruunt ardentē puppis gerit
Accendunt vigilem (quem nauis portitat) ignem
ſpᵉ apud ignē vel cibaria
Ut cale ſe faciant. ⁊ comedenda coquant
cetus ignem ſeipm̄ decedēdo ſubmergit
Ille focum ſentit. tunc ſe fugiendo remergit
nauis deſtruiť
Unde prius venit. ſicqꝫ carina perit

De naturis animalium

Autor determinat de natura ceti in hac octaua diſtinctione Et
diuiditur in duas partes Nam primo ponit hiſtoriam de natura eiꝰ
Secũdo ponit allegoriam .ſecunda ibi (Viribus eſt zabulus) Pri-
ma adhuc diuiditur in duas partes. ſm ꝙ duas ponit ceti naturas.
Secũda pars ibi (Si ſit tempeſtas) Prima adhuc diuiditur in du
as. Nam autor primo determinat de ceti magnitudine. et ſecundo de
terminat de natura eius. Secunda pars ibi (Hic ſi quando famẽ)
Primo ergo dicit ſic. ꝙ cetus eſt magnum animal ſiue monſtrum
ſeu piſcis ſſuper omnra animalia maris. et eſt monſtrum adeo gran-
de. ꝙ quãdo apparet in ſuperiori parte aut ſuperficie aque videtur in
tuentibus ꝙ ſit magnus mons marinus vel inſula in mari. Tunc vl-
terius dicitur ibi (Hic ſi quando famem) Ponit autor primam na
turam ceti. et dicit ſic. quando contingit ꝙ cetus habet famem mag-
nam et vellet libenter comedere. tunc dilatat et aperit os ſuũ et emit-
tit anhelitum ſuum. qui dulcis eſt veluti florum odor. quem anheli-
tum dulcem piſculi ſentientes intrant os ſuum. et ſic illos deglutien-
do famem repellit. et tantũmado paruos piſculos permittit tranſire
in os. et non magnos. quia illos non valeret ſic digerere. Tunc autor
ſubdit. ꝙ cetus non ſorbet piſculos illo modo quo quondam ſorbuit
Ionam prophetam. quia illum ad litus iterum euomuit. hoo autem
piſciculos in ventre tenet. Tunc ibi (Si ſit tempeſtas) Autor ponit
ſecundam naturam ceti dicens ſic. Quando tempeſtas magna eſt in
mari. ſic ꝙ procelle maris fundum cõmouent et conturbant. et aura
eſt valde calida. tunc cetus tollit ſe in fundo ad aque ſummitatez ſeu
ſupetficiem. naute vero videntes cetum putant hoc eſſe promontoriũ
quare ſe illic applicant. et naues ſuas cupiunt ibidem alligare ne pere
ant in tempeſtate. et tunc cum volunt conſtruere ignem vt ſe calefaci
ant et cibaria coquãt decipiũtur. quia cetus dum ſentit caliditatem
ignis ſe immergit et periclitantur tunc naues. et ipſe rediit ad locum
ſuũ. ſ. ad fundum maris vnde prius venit

dyabolꝰ
Jribus eſt zabulus quaſi cetus corpore magnus
.i. oſtendunt
Ut mõſtrat magni quos fecit ille magi
oĩm variat .i. hoĩm
Mentes cunctorum. qui mutat vbiqꝫ virorum

Eſuritqꝫ ſitit. quouſqꝫ poteſt perimit
.i. paruos in fide .i. cũ blandimẽto
Et modicos fidei trahit in dulcedine verbi
.i. ſtabiles in fide ee diabolꝰ
Nam fide firmos non trahit ille viros

13

Theobaldus

ſp^e dyabolo .i. q̇cūq̃

In quo confidit quiſquis. ⁊ ſpem ſibi ponit

.i. ad īfernū .i. capit illudit

Ad ſtiga (qui rapitur) q̃ꝫ male decipitur

Nec eſt ſcḋa pars. in qua autor ponit allegoriā de natura ceti Et dicit ſic. ſicut ceus eſt magnus corꝑe. ſic zabulꝰ. i. diabulꝰ eſt magnꝰ viribꝫ. vt nigromantici affirmant. q̇ virtute diabolica ꝑ artē magicā magna et mirabilia facere videntur. et ergo diaboli vidētur eſſe montes in pelago. quia ſuas deceptiones per vniuerſum mūdum diffundunt. Et ſicut cetus in mari dulcem flatum emittendo per os piſces paruos attrahit. ſic diabolus per ſue ſuggeſtionis dulcedinem (que eſt in promittendo longam vitam. et in ꝯcupiſcentia carnali) attrahit ſibi paruos piſces. hoc eſt homines ꝑuos et modicos in fide et in operatione. non firmos in fide et bono oꝑe. vel ſi capit tales. non tenet eos diu. ſed ſtatim euomit. ſicut nec cetus tenuit quondam ionam ꝓphetam. Et ſicut nauigantes interdum periclitantur imitando cetū. ſic homines huius mūdi in operibus eorum imitantes diabolum periclitabuntur qn̄ ipſe immerget ſe. i. qn̄ ex iuſſu diuino religabitur in inferno. ſcꝫ poſt diem iudicij. et tunc male decepti ſunt. qui rapiuntur ad ſtiga. id eſt ad gehennam ignis.

De ſyrene

.i. belue marine .i. cantātia

Irenes ſunt monſtra maris. reſonantia miris

Vocibus. ⁊ modulis cantus facientia multis

ſp^e ſyrenes .i. tute .i. multotiēs

Ad quas non caute veniunt ſepiſſime naute

Que faciunt ſonitum nimia dulcedine vocum

.i. aliqn̄ .i. periculū nauiū .i. aliqn̄

Et modo naufragium. modo dant mortale periculum

ꝑ q̄ .i. ꝑſcrutati ſt̄

Nam (qui viderūt) has tales eſſe tulerunt

Ex vmbilico ſunt vt pulcerrima virgo

.i. a ꝑte poſteriori

Quodq̃ꝫ facit monſtrum. piſces ſunt inde retrorſum

tale aīal .i. hn̄s duplicē formā

Eſt bonocentaurus eadem natura biformis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

De naturis animalium

In quibus eſt aſinus humano coꝛpoꝛe mixtus

In hac nona diſtinctione autoꝛ ponit duoꝛum animaliū naturas
ſcꝫ ſyꝛenis et honocentauri. allegoꝛias eoꝛundem ſubiungendo. Et
diuiditur in duas partes. in quarum pꝛima ponit naturas eoꝛūdem
et in ſecūda allegoꝛias. ſcđa pars ibi (ꝙ plures homines) Pꝛima ad-
huc in duas. Nam pꝛmo ponit naturam ſyꝛenis. et ſecūdo ponit na-
turam honocētauri. ſecūda pars ibi (Eſt honocentaurus) Dicit ꝙ
ſyꝛenes ſunt monſtra in mari foꝛmātia cantus dulces. ad quas ꝓpter
dulcedinem cantus naute appꝛopinquant. et ex hoc vel naufragiuꝫ in-
cidunt vel moꝛtis periculum. ſicut illi narrant qui aliquotiens a pe-
riculo tali fugierunt. Autoꝛ dicit etiam que ſit foꝛma et diſpoſitio ea-
rum. quia ex vmbilico ſurſum. ſcꝫ in ſuperioꝛi parte coꝛpoꝛis ſui ha-
bent ſpeciem pulcre virginis. ſed ab vmbilico inferius. ſcꝫ in inferio-
ri parte coꝛpoꝛis habent ſpeciem volucris vel piſcis. quare vocantur
monſtra. Tunc ibi (Eſt honocentaurus ⁊c̄) Ubi dicit ꝙ honocen-
taurus eſt monſtrum marinum habens bifoꝛmem coꝛpoꝛis diſpoſiti-
onem ſicut ſyꝛen. quia ſuperius diſpoſitus eſt ſicut homo. et inferius
diſpoſitus eſt ſicut aſinus

.i. multi .i. ī moꝛibꝫ

Nam plures homines ſic ſunt in moꝛe bifoꝛmes

Unum dicentes aliud tibi mox facientes

.i. ab extra loquūtur .i. ab ītra

Qui foris vt fantur. non intus ſic operantur

Utpote ſunt multi. qui de virtute locuti

Clunibus indulgent. his o ꝗꝫ ꝓublica fulgent

Hic autoꝛ ponit allegoꝛiam vtroꝛūꝙ monſtroꝛum dicens ſic. Si-
cut pꝛedicta monſtra ſunt bifoꝛmia in coꝛpoꝛe. et per ea decipiuntur
naute. ſic multi ſunt homines bilingues qui vnū dicūt ⁊ alud faciūt.
neꝙ ſic operant̄ ſicut loquūtur. Sic etiā ſunt aliq̄ pꝛedicatoꝛes ⁊ alij
hoīes docentes et pꝛecipientes facere bona et virtuoſa. ipſi vero faciūt
mala et criminoſa: tales dicūtur ypocrite. ab ypos qđ eſt ſupꝛa et cri-
ſis aurum. quaſi foꝛinſeci apparentes vt aurūꝫ et veluti homines rati-
one vtentes. ſed intrinſeci ſunt ſimiles ratione carētes. Item poteſt
haberi alia allegoꝛia extra litteram. videlicet. ꝙ per ſyꝛenes intelliga-
tur diabolus. et per nautas intelligatur homo. et recte. quia tūc ſicut
ſyꝛenes per cantus dulcedinem nautas ſibi attrahūt ⁊ periclitari faci-
unt. ſic etiam diabolus dulcia pꝛomittit et inducit. quibus periclita-
ri facit hominem in eternam damnationem

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Theobaldus

De elephante

.i.magnos .i.illã patriã
Orpore tam grandes apud indos ſunt elephãtes

Ut bene firmares montibus eſſe pares
.i.parit.i.vadũt nutrimenta
Hi ſimul incenunt vt oues.dum paſcua querunt

Auerſi coiunt cum ſibi conueniunt

Atqz ſemel pariunt.q̃uis tot tempora viuunt

Hoc eſt trecentum.nec faciunt genitum
.i.et .i.ꝑ duos annos .i.portãs
Aſt vnum generans.et per duo tempora geſtans
qñ ſtat
Cum parit.in magna (ne cadat) extat aqua

Non habet vnde ſurgat.quia nunq̃ crura recuruat

Si qua forte ruit.hoc genitrix metuit

Dum vult pauſare vel ſomno ſe recreare
ĩnitĩt non paruo
Incumbit trunco arboris haut modico
ꝯſiderat diuidit occultat
Quam notat. atq̃ ſecat venator et obice celat
occulte qñ petat
Clamqz ſedens ſpectat.dum requiem repetat

Ille velut quondam ſecurus ad arboris vmbram
qñ .i.dormit cadẽte cadit
Dum venit) incumbit.cunqz ruente ruit

Sin homo non aderit gemit.et cum deniqz barrit

Tunc vnus currit: qui releuare cupit
.i.nõ pt laborat ꝯdolens .i.ſonitũ facit
Sed nequit. et ſatagit.complorans tũc quoqz barrit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſpᵉ elephantes .i.accurrūt
Multi vel magni tunc veniunt alij
.i.nō pn̄t .i.nitunꝛ
Cum nequeunt. omnes intendu t mittere voces

Ad quas it ſubditus paruulus ac minimus

Cuius et eſt mirum prouiſio ſubleuat illum

Et ſic predictas effugit inſidias
.i.crinibꝫ.ſpᵉ elephātꝫ .i.ī domo
Deqꝫ pilis huius (ſi ſit ſub domate fumus)
.i.recedūt .i.portāt
Serpentes cedunt. queqꝫ venena ferunt

In hac decima diſtinctōe autor ponit naturas elephantis. Et di-
uidiꝛ in duas partes. Nā primo ponit naturas elephātis Secundo
ponit eiꝰ allegorias. ſcđa ꝑs ibi (Sic hō ꝑmus) Prima diuidiꝛ ad-
huc in duas ſm ꝙ ꝑncipaliꝛ ponit duas naturas eius. Primo dt ꝙ
elephantes ſtꝫ magna aīalia. adeo ꝙ ſi videres ea aſſereres illa eſſe
mōtes pre nimia magnitudine. Elephan nāqꝫ grece dꝛ mons latine
Eſt igiꝛ ꝑma natura elephantis talis ꝙ ꝯgregati ſolēt q̄rere paſcua
velut oues. et ſunt longeue vite. nō tamē niſi ſemel pariūt in tota vita
ſcꝫ in trecentis annis. et paſtq̄ꝫ fetus ꝯceptus eſt in vtero. genitrix ge-
ſtat ipm ꝑ duos annos ante partū. dū vero tempꝰ pariendi appropin-
quauerit tūc genitrix ad magnā aquā vadit et ibidēꝫ parit. qꝛ ſi ſuꝑ
terrā pareret. puerū forſan timet ꝑ caſum mori. Scđa natura eſt. qn̄
vult quieſcere. querit et eligit arborē robuſtā et magnā. ad quā ſe re-
clinans ſtando q̇eſcit. qꝛ nō p̄t crura flectere vt recūbat ſuper terram
Iſtā arborē notat venator et incidit eā. ꝑ aliq̄ tn̄ parte minꝰ dimidia
dimittit eā non inciſam. et iſtā ſciſſurā tegit et abſcondit donec reue-
niat elephas ad q̇eſcendū. quo veniente et ꝯſueto more ſuꝑ arborem
reclinante. ſimul cū arbore cadit ad terrā. ſi tūc venator nō ſtatim ad-
eſt capiens ipm. tunc elephas incipit barrire. cuiꝰ barritum alter ele-
phas audiens accurrit. nitens eū ſubleuare. nō tn̄ p̄t. ſed cū eo barritū
facit. et ſic multi et magni elephantes ꝯcurrūt. nec oēs ſimul pn̄t lap-
ſum releuare. ſed ſimul cū eo barriūt. tandē vero vnꝰ paruꝰ elephas
veniens ſubleuat eū. et ſic ſubleuatus recedit qui prius cecidit cum
arbore. mirum eſt tamen ꝙ magni elephantes nequeūt eum ſubleuare
quem paruus elephas ſubleuat. Tercia natura ipſius elephantis ē
ꝙ vbicūqꝫ fit fumus in aliqua domo de pilis elephantis. ille fumꝰ ef-
fugit ſerpentes et alia aīalia venenoſa de domo illa

.i.talit   .i.ꝑ ꝯmeſtionē pomi .i. peccauit
Sic homo primus adam per lignum ſic cecidit iam
illeꝓpheta   .i.remouere
Quem moyſes voluit tollere. non potuit
ſpe moyſē   .i.potuerūt
Poſt hunc prophete voluerunt. nec valuere
ſpe ꝓphetaꝝ   ſpe mūdū   .ſ.xp̄s
Ipſorum precibus venit ad hunc dominus

Qui cum ſit paruus. quoniam deus eſt homo factus
.i.redemit
Sic releuauit eum in cōmedendo reum

Cuius odor plenus de verbis ſcꝫ eius
ſpe hoī   .i.ſaluatꝰ erit
Sic cui rite venit. ille beatus erit
.i.totū   peccatū   ſcꝫ xp̄m
Omne (quod eſt viciuꝫ) fugiet de corde per ipſum
.i.mortis
Cauſa de hinc leti nulla nocebit ei

Hic autor ponit allegoriā ꝑdictaꝝ naturaꝝ elephantis. Et pt lr̄a diuidi in duas partes. ſm ꝙ due ſtꝫ allegorie corrn̄dentes duabꝫ naturis elephātis. ſed breuitatis cā legūtur ſimul. Et eſt ſnīs talis. ꝙ ſicut venator ad terrā cadit ꝑ arborē ſignataꝫ et a venatore inciſſam ſic adā ꝑmus hō ꝑ eſum de ligno. i. ꝑ ꝯmeſtionē pomi cecidit in terrā hoc ē in mortē cū arbore. ad quā venator. i. diabolus ſua fraude inſtigando adam ad tranſgreſſioneꝫ mandati dei induxit. Moyſes vero eū ſubleuare nō potuit. nec ſimiliter potuerūt alij ꝓphete. hi ḡ ſimul inceperūt barrire. i. fundere ſuas deuotas orōnes ad deū. et tandem ad preces eoꝝ venit vnꝰ paruꝰ elephas. ſcꝫ xp̄s ihesus. paruꝰ. i. maxime humilis et ſubleuauit iſtū dū ſua morte ⁊ in crucis patibulo eū redemit. Itē ſicut ꝑ fumū de pilis elephantis fugiūt ſerpentes et cetera aīalia venenoſa. ſic per odoreꝫ dulcis verbi dei de corde cūcta fugiūt vitia. nec vlla leti. i. mortis cā aduenit illi qui verbum dei rite audit et firmiter cuſtodit. Iuxta verbum euangelij. Beati qui audiūt verbum dei et cuſtodiunt illud.

De turture

.i.vane   .i.diligere
Turtur inane neſcit amare

Nam ſemel vni iuncta marito

Semper adheret. cum ſimul ipſo

Nocte dieqꝫ iuncta manebit

Abſqꝫ marito nemo videbit

.i. ꝓuata .i. marito

Sed viduata ſi caret ipſo

.i. vlterius .i. ſodalī

Non tamen vltro nubit amico

Sola volabit. ſola ſedebit

ſpᵉ ꝑmū maritū

Et quaſi viuum corde tenebit

.i. occultās

Operienſqꝫ caſta manebit

In hac diſtinctōe vndecima autor ponit naturas turturis Et diuidi
tur in duas ꝑtes. nā ꝑmo ponit naturas ipiꝰ. ſcdo allegoriā. ibi (Sic
aīa extat. Prima ad huc in duas. ſm ꝙ due ſtꝫ nature ipſius turturis
ſcda ps ibi (Sed viduata) Et dt ꝑmo ꝙ turtur nō ſolū hꝫ amorē in
maritū ſuū. ſed ardorē. nā ipa iūcta marito vni. de cetero nō ſeparat
ab eo ꝗꝫ diu viuit. imo die noctuqꝫ cū eo maneret. Eadeꝫ natura de
iſtis pꝫ etiā his verſibꝫ Turtur ꝑpetue ꝑmū ſibi ſeruat amorē. Amiſ
ſoqꝫ pare. neſcit habere parē. Tūc ibi (Sed viduata) Autor ponit
ſcdam naturā turturis. q̄ eſt ꝙ qñ turtur ꝓuatur ſuo marito nūqꝫ de
inde alteri ꝯſotiat neqꝫ cū alijs auibꝫ ammodo ꝯuerſat. ſed ſolitaria
manet. neqꝫ in viridi fronde ſedet amplius. ſꝫ in arida. datqꝫ ꝓ can
tu gemitū vt ſeparatū maritum ſeu mortuū tanqꝫ viuū tenet in corde
ſuo. ſic ſemper ſeruat caſtitatem

exiſtit oīs xp̄iana

Sic anima extat queqꝫ fidelis

.i. pace .i. beata

Facta virili federe felix

Nanqꝫ maritus eſt ſibi chriſtus

ſpᵉ xp̄o .i. ꝯplet

Cum ſua de ſe pectora replet

Si bene viuit ſemper adheret

Non alienum querit amicum

16

Quamlibet oꝛcus ſumpſerit illum

Quem ſupereſſe cedit in ethere

In de futurum ſpectat eundem

Ut microcoſmum iudicet omnem

Hic autoꝛ ponit allegoriā de naturis turturis dicēs Sicut turtur vni marito ſemel ſociata ſꝑ adheret ei.ſic aīa queqꝫ fidelis ſemel copulata ſuo marito.ſcꝫ xp̄o in baptiſmate.ſemꝑ dꝫ ei adherere bene viuē do die ac nocte.ita ꝙ a xp̄o nunqꝫ ſeparet mortaliter peccando Vn̄ catholica eccl'ia ſingulis dieb ꝰ orat. dicendo cōcede ꝙ in hac die et in allijs dieb ꝰ ad nullū declinemᵘ mortale peccatū.ſed ſꝑ ad tuā iuſticiā faciendā noſtra procedant eloquia et dirigātur cogitatōnes et opera Item ſicut turtur ꝓuata marito nunqꝫ q̄rit aliū.ſed oīno ſuā caſtitatē integram ꝯſeruat.Sic fidelis aīa licet priuata ſit ſuo ſponſo ⁊ ſua corpali p̄ntia.qm̄ ad celū aſcendit.nō tn̄ alteri amico dꝫ ſociari.ſcilꝫ diabolo.ſed caſta dꝫ manere. Vel ſic exponat.duꝫ aīa fidelis gratie et deuotōis eterne p̄ntiā nō ſentit.nō dꝫ ergo ſe ad alia ſcilꝫ ad carnalia diuertere.ſed in die maloꝝ recordari debet bonoꝝ. Item fidelis aīa non debet q̇ſcere in viridi ramo.i.mundi dilicias diligere.ſed in arida fronde.i.in cordis vera ꝯtritōe et penitentia.que hominē aridum faciunt a mundanis.ſic ꝙ expectare debet ſponſum ſuum venturum.ſcꝫ in die iudicij.vbi microcoſmū.id eſt hominē iudicabit. Etiam habebit gemituꝫ pro cantu.id eſt deflebit crimina peracta.proponendo firmiter facere emendam de comiſſis. vt demuꝫ poſſit ſaluari et ꝯſeruari cū ſuo marito in die iudicij

De panthere

.i.hꝫ q̄tuoꝛ pedes ſpᵉ panthere

Eſt quadrupes panther.quo non eſt pulcrioꝛ alter

Qui magis ex albo conſpergitur oꝛbiculato

nutritᵘ .i.dū ſatiat

Diuerſis paſtus venatibus ⁊ ſatiatus

Se recipit. doꝛmitqꝫ cauo proſtratus in antro

Poſt triduum ſurgit:tunc vero deniqꝫ rugit

Exit odoꝛ talis de gutture tamqꝫ ſuauis

De naturis animaliū

ſpe odor excellet
Qui virtute ſua ſupabit aromata cuncta
ſpe vocē ſtati currit q̄cūq͂ fera audit
Ad quem mox tendit que vocem beſtia ſentit
ꝯſequit̄ ſpe antherē ſuauitate
Si imitatur eum flatus dulcedine plenum
ſpe beſtie illa aīalia
Sic faciunt omnes. ſoli panthera dracones
ſonitū facit pigri efficiunt̄
Cum ſonat. aut fugiunt. aut ſegnes corpore fiunt
in cauernis occultāt ſe .i. foras venīūt
In caueiſq͂ latent. nec longo tempore patent

In hac vltima ⁊ duodecima diſtinctione autor Theobaldꝰ ponit naturam vltimi aīalis. quod dicit̄ panther ſiue panthera. Et diuiditur in duas partes. nam p̄mo ponit naturam eius. ſecūdo ponit eiꝰ allegoriam. ibi (Eſt autē xp̄us) Primo igit̄ dicit. ꝙ panther eſt aīal diuerſi coloris. ⁊ ſolet diuerſis pabulis paſcere ſeipm̄. ⁊ dulciſſimas herbas comedere. dum quoq͂ fatigatus eſt proſternit ſe in antro ſuo et tribus diebus ꝯtinue dormit. tercio vero die ſurgit ⁊ incipit vociferare. Et exinde de ore ſuo odor ſuauiſſimꝰ exit omnia aromata excellens. Et omnes alie fere vocem eius adientes accurrunt ſtatim et ſequūtur eum ꝓpter dulcedinē flatus. preter ſolum draconē. qui quandocūq͂ audit ſonum eiꝰ fugit eum ⁊ abſcondit in antro ſuo. ne odorē percipiat. et ratio huiꝰ fuge eſt ſm̄ ph̄m tam in p̄mo libro de generatione ⁊ corruptiōe. q̄ȝ in ſecūdo phiſicoꝝ. Omnis corruptio fit a ꝯtrario. et draco habet anhelitū fetidiſſimū. ſi ergo anhelitꝰ pantherȝ draconi obuiaret. oporteret draconē mori

dn̄s nr̄ miſtice
Et autē xp̄s panther allegorice dictus
ſpe xp̄s excellit ornatus
Qui ſupereſt homines forma collatus ad omnes
ſaciatꝰ ſpe xp̄s ſpe ꝯtumelias ſuſtinuit
Et ſatur ille fuit. qui tot quot vult ſibi ſumpſit
ſcȝ triū dieꝝ ī ſepulchro ſpe hoīes ſpe a dyabolica ꝑtāte
Somnū tunc cepit. cum nos moriendo redemit
ſonitū magnū dedit reſurrexit
Rugitum miſit poſtq͂ȝ de morte reuixit
ſpe eternal'r
Celos aſcendens. qui regnat cum patre preſens
ſpe xp̄m om̄es hoīes ſpe in eū
Quem gentes cuncte ſi ſunt credendo ſequute

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Thebaldus

ſpᵉ dyabolꝰ occultat ad lucē venit
Qui fugit atq͛ latet. nec in ipſo tempore patet
dyabolus ſenex ſpᵉ hoīb; aduerſariꝰ
Serpens antiquus (qui nobis eſt inimicꝰ)
ꝑ q᷑ manifeſte ſpᵉ hoīes auſus ē occulte decipꝛe ſpᵉ hoīes
Namq͛ palam nullos. audet clam fallere multos.
ſpᵉ hoīes ꝓtegat .i. in eternū
Quos cum defendat. qui ſecla per omnia regnat

Hic autor ponit allegoriā ipſius pantheris. dicens ꝙ per panthe
ram intelligitur xp̄s. Nam ſicut panther eſt pulcherrimꝰ omniū ani
maliū quadrupedaliū. ſic xp̄s pulcherimꝰ ē omniū hominū. Et ſicut
panther diuerſis ſaciatus cibis tribus dieb; dormit. ita xp̄us oppro-
briis ꝛ cōtumeliis ꝛ diuerſis afflictionib; affectus tribus diebus quie
uit in ſepulchro. ꝛ poſtq͛ reſurrexit vociferās dulciſſimū odorem emi-
ſit. videlicet ſic dicens. Pax vobis ego ſum nolite timere. quod idem
fecit cū aſcendit ad celum. Quoniā ſedēs ad dextram dei patris odo
rem ſuauiſſimū emiſit. ſcȝ paraclitū quem ſuis diſcipulis infudit. et
adhuc homini vere penitenti per contritionē confeſſionē ꝛ ſatiſfactio-
nē continue infundit. quapropter homines deuoti credendo in ipſuȝ
ſequuntur eum preter ſolum droconē .i. dyabolum ꝛ omnes dyaboli-
cos homines. ſicut em̄ draco timet pantherā. ſic dyabolus timet xp̄m
et peruerſi homines Item ſicut draco abſcōdit ſe ne vocem panthe
ris audiat. ſic homines dyabolo ſeruiētes fugiunt ꝛ abhorrent verba
xp̄i ꝛ ſuoꝝ. Unde in euangelio dominus dixit ad iudeos. Qui ex deo
eſt verba dei audit. ſed quia ex deo non eſtis verba dei nō auditis
Item ſicut pellis pantheris diuerſum habet colorem. ita pro omnib;
bonis opibus que faciunt homīes in hoc mundo ſpiritualis panther
ſcȝ xp̄s retribuere debȝ ſm̄ diuerſitatē meritoꝝ Unde ſcribitur in eu
angelio. In domo patris mei manſiones multe ſunt. ad quas nos ꝑ-
ducat qui eſt vnus in eſſentia. ꝛ trinus in perſona. ꝛ qui ſine fine viuit
et regnat deus per infinita ſeculoꝝ ſecula. A M E N

Finit phiſiologus Theobaldi de
naturis duodecim animalium

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

BUCHBINDEWERKSTATT
HEINZ PETERSEN
RESTAURATOR
DÜSSELDORF-KAISERSWERTH

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ipi nō ē si exercitato. q̄m ideo ho ad ter[illegible] a summis repellit, ut q humiliter [illegible] [illegible] exerceat.
declines [illegible] a sinistro. [illegible] declina ut redeas [illegible]. In scala Jacob ascendentes angeli et descendentes. Quidam ascendere sciunt, et descendere nesciunt. [illegible] descendere [illegible] cogitare [illegible] hois [illegible] sursum [illegible]. Ascendere nostri [illegible] [illegible] [illegible] descendere [illegible] [illegible] opus [illegible] nescis descendere nescis ascendere [illegible] tandem [illegible] indiscretam et in moderatam uehementiam ascendendi cadere. [illegible]

Greg. in mor. Hostis namque callidus [illegible] luce [illegible] [illegible] aspicit. eorum mentes illicitis desideriis inflammare contendit ut plerumque se plus urgeri temptationibus sentiant, quam tunc cum lucis interne radios non habebant. Quia post illuminationem diuini muneris temptationis certamina aggreditur. Alius namque lenis, alius tristibus, alius timidus, alius elatis moribus existit. Quo ergo occulto aduersarius facile capiat, uicinas deceptiones parat. Quia enim leniter uoluptas uicina est lenis moribus luxuriam proponit. Quia tristia in iram facile labuntur tristibus poculum discordie porrigit. Quia timidi supplicia formidant, pauentibus terrores intentat. Et quia elatos extolli laudibus aspicit, eos ad quaque uoluerit blandis fauoribus trahit. [illegible] hominibus uicinis conuenientibus insidiatur.
Leo papa. Homo de corde suo [illegible] [illegible] illecebrosis actionibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] abstracta [illegible]

Vide in Sermone de circumcisione domini.

Nouit hostis antiquus [illegible] in quorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cui ingerat [illegible] [illegible] ne [illegible] q fallat gaudio [illegible] [illegible] [illegible] seducit. [illegible] discutit [illegible] [illegible] [illegible] affectus [illegible] [illegible] studiosos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mores [illegible] [illegible] faciam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] hostis in ea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] in medio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] gloria. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dubitante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ne [illegible] [illegible] Mariam magdalenam [illegible] [illegible] ne uideat illicita. [illegible] [illegible] [illegible] sapiens. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inflamat ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] complecti. [illegible] ad [illegible] [illegible] osculum [illegible] [illegible].

Glug. exponamus ordinem graciarum. dicens [illegible] ut uideat que sint utiles et honeste virtutes. deinde ut earum desiderium concupiscat, et postremo ut perficiente gratia delectet eas operare operato quod sola ratione delectabat. attende hunc ordinem graciarum. Ita creature et libero arbitrio naturaliter bonum [illegible] ut affectus [illegible] bonum operis precedit [illegible]. Sicut pluuia rigat terram ut germinet et fructum faciat. non pluuia [illegible] non germinet non fructus. non terra germinat [illegible] fructus. [illegible] [illegible] terre [illegible] [illegible] uoluntas [illegible] infundit pluuia diuine benedictionis [illegible] [illegible] gratia quod [illegible] facit

[illegible] Superbia
[illegible] error
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] tumor
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

168

gra z mat̃ ĩtut

... ꝑs ... in nob aliq̃ sit nob ut ... libero arbitrio
... ꝑ ... iudicio ...

... militia sua

... opans

... unitate ut

... puat ne

... aug

... in apit

... alum

... solo ...

... ueni

... natu

... remo

... facit

... facit apo

... cieres

... edice

... respodent

... culum

... uanea

... illa

... mitora

... mitor

no fuer ...

lib arbi ...

obmites ...

... cient

Non mutes ...

... facil ad ...

... ratio ...

pau

puit

... in se

... despexit

... eterna sur ...

... lat ...

... inue ...

... ꝑ suis ...

... ue ...

... n ...

... in secutione ...

... nu ...

Capitulum 13.

C... des ... in q̃bꝫ n̄ e scia dei. Et de hys q̃ in ... boni ... potent intelligere ecca q̃ e ... agnouerunt ... cet ... spm ... aut eorum ... celi ... in ... sole ... luna ... ꝑ ... q̃ si spe ... ... h... forunt ... hys donator ... spes ... ... Non ... constituit ... ... mirum ... ... formati ... ... in spe ... comparabli ... ... nunc ...

... uirtutes

... bono ...

... bona ...

... notari ...

... Amarat ...

... ipsum ...

... sibi ...

... q̄ de bon...

... quo id ...

... itatem in eo ...

... ēēt dm ...

... amisit ...

... p invide...

... dare ...

... dat infeli[illegible] ... tristitiam

... collidit ...

... suo malo ...

... invidiam ...

... sentia sequit que ...

... deinde ...

... git. q̄ int ...

... querē spe...

... seducit. Postremo ...

... violen...

... conat ...

[Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf]

In futuro non nulla erit intentio mali. non nulla
concupiscentia libidinis. Aliqui tamen tres petitiones [illegible]
[illegible] nomen tuum. adveniat regnum tuum
fiat voluntas tua sicut in celo [illegible]
[illegible] sanctificato nomine incipiat. et regnum
et voluntas dei. tamen omnia perficient in futuro. [illegible]
ex toto sanctificatio. [illegible] regnum
[illegible] dei voluntatem implebimus [illegible]
quia tres superiores quidem in futuro perficiantur. [illegible]
[illegible] sunt posteriores. tamen in oratione [illegible]
[illegible] in principio commendando in quantum [illegible]
[illegible] ut quia digniores sunt.

Precepta dei multis nominibus significantur. ut lex.
testimonia. mandata. iustificationes. iu
dicia. sermones. eloquia. mirabilia.
equitas. verba. veritas. iustitia. via.
dicitur quia ea faciendo pervenimus ad vitam. Lex
dicitur quia ad observationem vite proposita ligant.
Testimonia dicuntur quia evidenter admonent
[illegible] vel tamquam attestantia. Man
data dicuntur quia facienda indicunt. Iustifica
tiones dicuntur quia impleta a reatu liberant. Iu
dicia dicuntur quia unicuique pro merito debita
retributionem pronuntiant. Sermones dicuntur
quia narrando instruunt. Eloquia dicuntur quia
aperte significant. Mirabilia quia insolita [illegible]
[illegible] et magnitudine promerentur.
Equitas quia per iustitiam facta sunt. Verba
dicuntur quia signa sunt ad homines. Veritas
quia [illegible] iustitia quia nichil
inordinatum continent.

Ne repellas me a mandatis tuis. Sepe
homo accedens ad deum a se ipso repellitur.
Sepe a mundo. Sepe a diabolo. [illegible] a deo.
[illegible] repellit homo a deo vel pro voluntate [illegible]
[illegible] repellit [illegible] voluntate [illegible]
vel carnis concupiscentia per voluntate [illegible]
repellit. quia [illegible] grave sit illi quod deus
vult. quia [illegible] vult [illegible] voluntati dei vult
[illegible] vult [illegible]
[illegible] repellit. quia dum [illegible]
[illegible] voluntas [illegible] non sine difficul
tate ad effectum perducit. A mundo repelli
[illegible] vel per [illegible]
a diabolo repellitur. cum suggestionum illius
in [illegible] sine [illegible] vexatur
a deo [illegible] repellit. cum ad illud [illegible]
[illegible] surgens in [illegible]
[illegible] in [illegible]

Perg.hs des 14. Jh.s mit theolog. Text

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

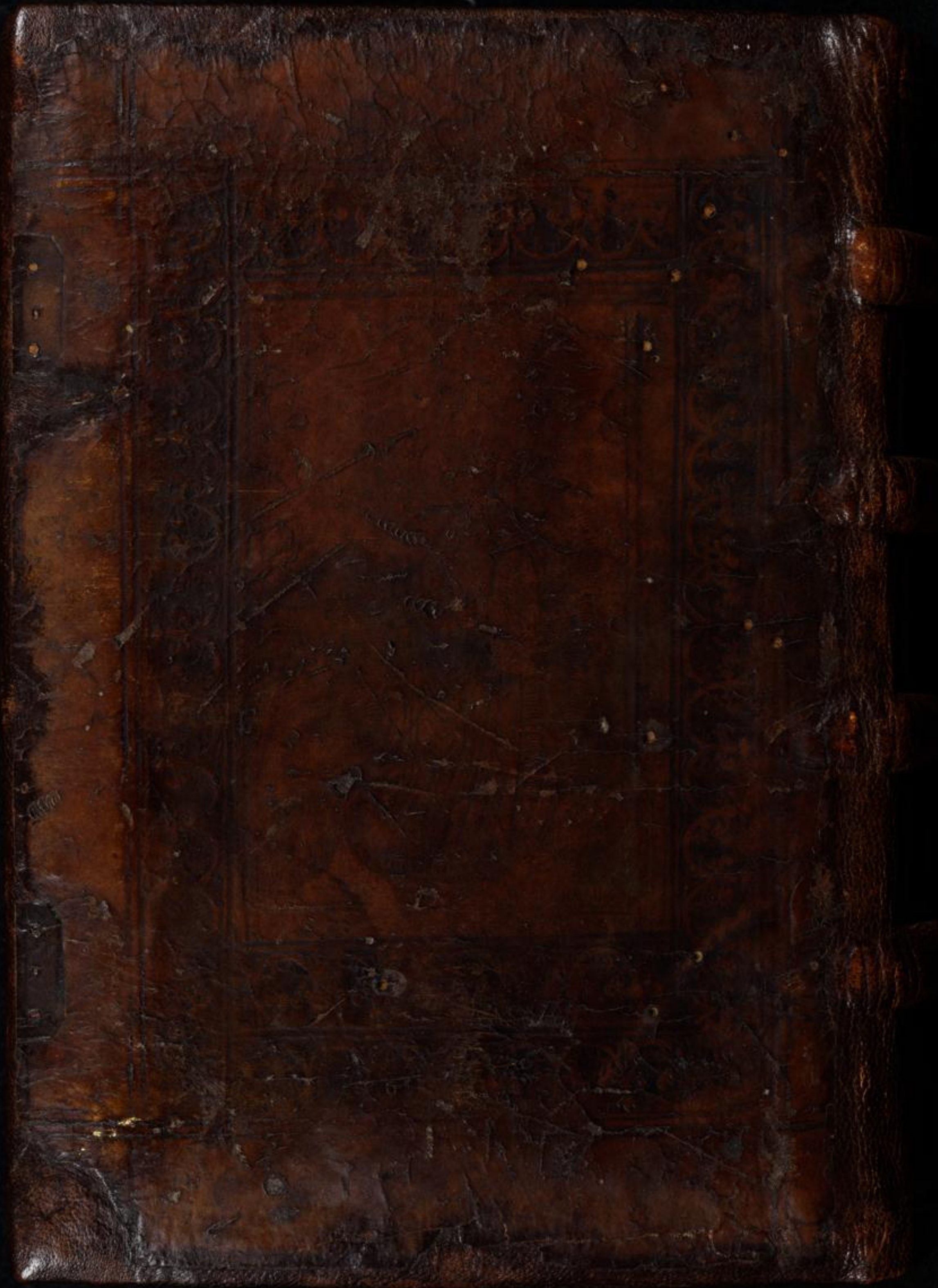

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf